

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Sofia Lakso & Kirsi Vuorela

NUORISOPSYKIATRINEN ASUMISKOTI PURO

Nuorten ja vanhempien mielipiteitä palvelun
laadusta

Sosiaalia- ja terveysala
2009

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Sofia Lakso & Kirsi Vuorela
Opinnäytetyön nimi	Nuorisopsykiatrinen asumiskoti Puro. Nuorten ja vanhempien mielipiteitä palvelun laadusta
Vuosi	2009
Kieli	suomi
Sivumäärä	75 + 2 liitettä
Ohjaaja	Hans Frantz

Tämän tutkimuksen tarkoitus oli selvittää Nuorisopsykiatrisen asumiskoti Puron entisten nuorten ja heidän vanhempiensa mielipiteitä palvelun laadusta.

Työ pohjustettiin teoriaosuudella, jossa käsiteltiin lastensuojelua, sijaishuoltoa, nuorten psyykkisiä ongelmia, vanhemmuutta, Nuorisopsykiatrista asumiskoti Puroa sekä lastensuojelun laatua.

Tutkimuksessa käytettiin sekä kvalitatiivista että kvantitatiivista tutkimusmenetelmää. Tutkimusaineisto kerättiin nuorisopsykiatrisen asumiskoti Puron entisiltä nuorilta ja heidän vanhemmiltaan kyselylomaketta käyttäen. Kyselylomakkeessa oli sekä monivalinta kysymyksiä että avoimia kysymyksiä.

Vastauksista tehdyt johtopäätökset eivät ole luotettavia, sillä vastausprosentti oli niin pieni, että niistä ei voitu tehdä yleistäviä päätelmiä. Nuorten ja vanhempien vastaukset olivat luotettavia, koska kaikkien kokemukset ovat yksilöllisiä, eikä oikeita ja vääriä vastauksia ole olemassa. Tutkimuksen tulokset olivat käyttökelpoisia siltä osin, että johtopäätöksistä voitiin poimia kehittämisohjeita Puron toimintaan.

Asiasanat	lastensuojelu, lastensuojelulaki, psyykkiset ongelmat, vanhemmuus, laatu
-----------	--

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma

ABSTRACT

Authors	Sofia Lakso & Kirsi Vuorela
Title	Psychiatric Nursing Home for Adolescents (Puro) - The Adolescents' and Their Parents' Opinions on the Quality of Service
Year	2009
Language	Finnish
Pages	75 + 2 Appendices
Name of Supervisor	Hans Frantz

The purpose of this bachelor ' s thesis was to find out what kind of opinions the former clients of a psychiatric nursing home Puro and their parents have on the quality of service there.

The theoretical part deals with the following topics: child protection, foster care, adolescents' psychiatric problems, parenthood, the psychiatric nursing home Puro for adolescents and the quality of child protection.

Both qualitative and quantitative methods were used in the study. The material was collected with a questionnaire among the former clients of Puro and among their parents. The questionnaire had both multiple - choice questions and open ended questions.

The reliability of the study was weakened because of the low response rate. The adolescents' and their parents' answers were reliable because everyone's experiences are individual and correct and wrong answers do not exist. The results of the study could be used for finding development suggestions for developing the work at the Puro psychiatric nursing home for adolescents.

Keywords	Child protection, Child protection act, Psychiatric problems, Parenthood, Quality
----------	---

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	2
ABSTRACT	3
1 JOHDANTO	6
2 LASTENSUOJELU	7
2.1 Lastensuojelun keskeiset periaatteet	7
2.2 Lastensuojelun asiakkaaksi tuleminen	8
2.3 Lastensuojelulaki	10
3 SIJAISHUOLTO	11
3.1 Avohuollon tukitoimenpiteet	11
3.2 Huostaanotto	13
3.3 Kiireellinen sijoitus	15
3.4 Jälkihuolto	16
4 NUORI JA PSYKKISET ONGELMAT	17
4.1 Nuoren kehitys	17
4.2 Nuoren kehityksen häiriintyminen	17
4.3 Käytöshäiriöt	18
4.4 Skitsofrenia	19
4.5 Masennus	20
4.6 Ahdistuneisuushäiriöt	20
4.7 Itsetuhoinen käyttäytyminen	21
5 VANHEMMUUS	23
5.1 Rajoitettu vapaus, rajaton rakkaus	23
5.2 Lapsen varhaiset kokemukset ja turvallinen kehitys	24
5.3 Puutteet vanhemmuudessa	25
5.4 Vanhempien ongelmat	25
6 NUORISOPSYKIATRINEN ASUMISKOTI PURO OY	27
6.1 Toiminnan kuvaus	27
6.2 Työntekijän rooli	27
6.3 Yksiköt	28
6.4 Palvelut	28
7 LAATU LASTENSUOJELUTYÖSSÄ	30
7.1 Laatu	30

7.2 Laadukas palvelutoiminta	30
7.3 Laadun arviointi	31
8 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	33
8.1 Aiheen valinta ja kohderyhmä.....	33
8.2 Tutkimuksen tehtävä	33
8.3 Teoriaosuus	33
8.4 Tutkimusmenetelmät ja toteutus	34
8.5 Kyselylomake.....	35
9 TUTKIMUKSEN TULOKSET	36
9.1 Nuorten perustiedot.....	36
9.2 Nuorten monivalintakysymyksien tulokset.....	36
9.3 Nuorten avointen kysymyksien tulokset	44
9.4 Vanhempien perustiedot.....	46
9.5 Vanhempien monivalintakysymysten tulokset.....	46
9.6 Vanhempien avointen kysymyksien tulokset	55
10 JOHTOPÄÄTÖKSET	58
10.1 Nuorten ja vanhempien ajatuksia Puron toiminnasta ja ympäristöstä ..	58
10.2 Nuorten ja vanhempien mielipiteitä sijoituksesta	60
10.3 Tulosten luotettavuus ja tavoitteet.....	65
11 POHDINTA.....	67
LÄHTEET	69
LIITTEET	76

1 JOHDANTO

Sijoitettujen lasten määrä kasvaa Suomessa koko ajan. Kodin ulkopuolelle oli vuonna 1987 sijoitettuna 8 000 lasta. Vuonna 2008 tilaston mukaan heitä oli jo yli 16 000. Kasvu johtuu taloudellisesta eriarvoisuudesta, erityisesti heikoimmassa asemassa olevien perheiden köyhyydestä ja sosiaalisista ongelmista sekä alkoholiongelmista. Sijoittamisen tehtävä olisi turvata lapsen kasvu, mutta mahdollisuudet ovat kuitenkin heikommalla sijoitetulla lapsella kuin biologisessa perheessään lapsuutensa viettäneiden. (Hiilamo 2008.)

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää Nuorisopsykiatrisen Asumiskoti Puron entisten nuorten ja heidän vanhempien mielipiteitä toiminnasta. Tehtävämme oli olla apuna Vaasan ammattikorkeakoulun ja Puron välisessä laatuprojektissa. Tutkimme asiakkaiden palautteita ja pyrimme löytämään Puron toiminnan vahvuudet ja heikkoudet ja kehittämismahdollisuudet.

Ajatus lähteä tutkimaan Puron entisten nuorten ja heidän vanhempinsa kokemuksia lähti molempien kiinnostuksesta lastensuojelua kohtaan. Olemme molemmat työskennelleet lastensuojelun parissa ja tuntui mielenkiintoiselta saada tietää millaisia mietteitä lastensuojelunasiakkuus oli herättänyt nuorissa ja vanhemmissa. Tulevina aikuisina ammatilaisina meille on tärkeää löytää mahdolliset puutteet lastensuojelutyössä ja kehittää myös omaa ammattitaitoamme.

Työmme alkaa teoreettisella osiolla, jossa tulemme käsittelemään lastensuojelua ja siihen liittyviä käsitteitä kuten sijaishuoltoa. Esittelemme tämän jälkeen nuoren kehitystä ja mahdollisia psyykkisiä häiriöitä sekä vanhemmuutta ja siihen liittyviä ongelmia ja niiden ennaltaehkäisyä. Kerromme myös nuorisopsykiatrisen asumiskoti Puron toiminnasta ja lastensuojelun laadusta. Työmme lopuksi kerromme tutkimuksen toteuttamisesta ja sen vaiheista sekä esittelemme tutkimustulokset ja johtopäätökset.

2 LASTENSUOJELU

Lastensuojelu koostuu palveluista ja toiminnoista, joilla pyritään vaikuttamaan kunnassa asuvien lasten kasvuoloihin, ennaltaehkäisemään ongelmien syntyä tai niiden vaikeutumista ja joilla tarvittaessa tuetaan ja kuntoutetaan lasta ja perhettä (Kaunisto 2008). Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua ovat lastensuojelutarpeen selvitys, avohuollon tukitoimet, lapsen kiireellinen sijoitus ja huostaanotto sekä niihin liittyvä sijaishuolto ja jälkihuolto. Lastensuojeluun kuuluu myös lasten ja heidän perheidensä tukeminen taloudellisissa ja asumisen ongelmissa. (Puonti, Saarnio, Hujala 2004, 61.) Ehkäisevä lastensuojelu edistää ja turvaa lapsen kasvua, kehitystä sekä hyvinvointia. Ehkäisevää lastensuojelua järjestetään kunnan eri viranomaisten, erityisesti peruspalvelujen piirissä, kuten esimerkiksi lastenneuvolan, terveydenhuollon, päivähoidon ja koulun piirissä. (Räty 2007, 19–20.)

2.1 Lastensuojelun keskeiset periaatteet

Lastensuojelun tehtävänä on koko perheen tukeminen ja työskentely paremman tulevaisuuden puolesta, ottaen huomioon perheen omat voimavarat ja odotukset. Päätehtävä on pyrkiä ehkäisemään lapsen ja perheen ongelmia sekä puuttumaan riittävän varhaisessa vaiheessa havaittuihin ongelmiin. Lapsen etu on tärkein lastensuojelua toteutettaessa. (Puonti ym. 2004, 77, 85.) Lastensuojelun tehtävä on edesauttaa lapsen myönteistä kehitystä ja hyvinvointia. Lastensuojelun tulee tukea myös lapsen vanhempia, huoltajia ja muita hänen läheisiään. (Taskinen 2007, 15.) Jos vanhempien ja lasten edut ovat ristiriidassa keskenään, ratkaisevaa on lapsen etu (Roos 2004, 12). Lastensuojelua toteutettaessa on pyrittävä aiheuttamaan mahdollisimman vähän haitallisia seuraamuksia lapselle ja perheelle (Räty 2007, 22).

Lastensuojelulain (L417/2007) 4 §:ssä on määritelty seikat, jotka tulee ottaa huomioon lapsen etua arvioitaessa ja pohdittaessa eri toimenpidevaihtoehtoja ja ratkaisuja:

- ”1) tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin sekä läheiset ja jatkuvat ihmissuhteet;
- 2) mahdollisuuden saada ymmärtämystä ja hellyyttä sekä iän ja kehitystason mukaisen valvonnan ja huolenpidon;
- 3) taipumuksia ja toivomuksia vastaavan koulutuksen;
- 4) turvallisen kasvuympäristön ja ruumiillisen sekä henkisen koskemattomuuden;
- 5) itsenäistymisen ja kasvamisen vastuullisuuteen;
- 6) mahdollisuuden osallistumiseen ja vaikuttamiseen omissa asioissaan; sekä
- 7) kielellisen, kulttuurisen ja uskonnollisen taustan huomioimisen.” (L417/2007.)

Pitkällä aikavälillä lastensuojelun tulisi varmistaa lapsen kasvaminen tasapainoiseksi ja vastuulliseksi aikuiseksi, joka kykenee läheisiin ihmissuhteisiin ja itsenäiseen elämään (Taskinen 2007, 21). Täysin onnistuneina lastensuojelun toimenpiteet katkaisevat sukupolvien yli ulottuvan huono-osaisuuden kierteen, niin etteivät seuraavan sukupolven lapset enää tarvitse lastensuojeluasiakkuutta (Roos 2004, 12).

2.2 Lastensuojelun asiakkaaksi tuleminen

Lastensuojelun käynnistää huoli lapsen tai nuoren hyvinvoinnista, terveydestä tai kehityksestä. Syinä voivat olla lapsen käyttäytyminen tai kodissa olevat ongelmat. Tyypillisiä lastensuojelutarpeen aiheuttavia tekijöitä ovat vanhempien päihteidenkäyttö, mielenterveysongelmat, uupumus, kasvatusvaikeudet sekä perheristiriidat kuten perheväkivalta, avioero tai lapsen huoltoa ja tapaamista koskevat asiat. Myös lapsen tai nuoren päihteidenkäyttö, kouluongelmat tai rikoksien tekeminen ovat yleisiä ongelmia lastensuojelussa. (Korhonen 2005, 32.)

Kun aikuisella on huoli lapsesta, on varhainen puuttuminen tärkeää. Asia on otettava puheeksi perheen kanssa. Lapsen läheisiä ja muita lapsen kasvatuksessa mukana olevia on kuultava, esimerkiksi koulun tai päiväkodin henkilökuntaa. (Lastensuojelulaki 2004.) Lapsi, nuori tai hänen vanhempansa voivat ottaa yhteyttä sosiaalityöntekijään, jos huolia ilmaantuu. Tavallisimmin lastensuojelunasiakkaaksi tullaan kuitenkin lastensuojeluilmoituksen kautta. (Korhonen 2005, 32.)

Lapsen hyvinvoinnista huolehtiminen kuuluu koko yhteisölle ja sen korostamiseksi lastensuojelulain 25 §:n mukaan: ”Sosiaali- ja terveydenhuollon, opetustoimen, nuorisotoimen, poliisitoimen ja seurakunnan tai muun uskonnollisen yhdyskunnan palveluksessa tai luottamustoimessa olevat henkilöt sekä muun sosiaalipalvelujen tai terveydenhuollon palvelujen tuottajan, opetuksen tai koulutuksen järjestäjän tai turvapaikan hakijoiden vastaanottotoimintaa tai hätäkeskustoimintaa taikka koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa harjoittavan yksikön palveluksessa olevat henkilöt ja terveydenhuollon ammattihenkilöt ovat velvollisia viipymättä ilmoittamaan salassapitosäännösten estämättä kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle, jos he tehtävässään ovat saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvittämistä” (Saastamoinen 2008, 322–323). Ilmoituksen voi tehdä myös muu henkilö, esimerkiksi muu työntekijä, naapuri tai omainen (Taskinen 2007, 30).

Lastensuojeluilmoitus voidaan tehdä joko suullisesti tai kirjallisesti. Perheellä ja lapsella on pääsääntöisesti oikeus saada tietää, kuka lastensuojeluilmoituksen on tehnyt. (Taskinen 2007, 31.) Anonymiteetistä pidetään poikkeuksellisesti kiinni yleensä vain niissä tilanteissa, jos ilmoituksen on tehnyt yksityishenkilö eli muu kuin ammattihenkilö, esimerkiksi naapuri tai isovanhempi (Mahkonen 2007, 168). Tämä johtuu siitä, että on tilanteita, joissa henkilöllisyyden paljastaminen voi olla lapsen edun tai ilmoituksen tekijän kannalta turvallisuuden kannalta haitallista. Esimerkiksi jos ilmoituksen tekijä on isovanhempi, voi ilmoitus todennäköisesti katkaista tärkeän ihmissuhteen. (Mahkonen 2003, 165.)

2.3 Lastensuojelulaki

”Lain tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun ” (L 417/2007). Lastensuojelulaissa painotetaan viranomaisia kaikissa toimenpiteissä ottamaan huomioon lapsen etu, erityinen suojelu ja oikeus osallistumiseen sekä julkisen vallan velvollisuutta varata riittävät voimavarat lapselle ja perheelle palvelujen järjestämisessä (Räty 2007, 17). Peruslähdekohtana lastensuojelulaissa on, että lapsen hoito ja kasvatusta ovat vanhempien vastuulla (Taskinen 2007, 8).

Lastensuojelua koskevaa lainsäädäntöä on useaan otteeseen uudistettu. Vuonna 1936 astui voimaan ensimmäinen lastensuojelulaki, jonka jälkeen sitä on uudistettu vuonna 1983 ja vuonna 2007. Uusi lastensuojelulaki astui voimaan vuoden 2008 alussa, jonka vaikutus ulottuu ennen kaikkea lapsiin ja heidän huoltajiinsa ja käytännön lastensuojelutyötä tekeviin. (Mahkonen 2007, 26, 35.) Uudessa laissa panostetaan lastensuojelutoimenpiteiden ennaltaehkäisyyn, varhaiseen tukemiseen ja avohuoltoon. Lakia oli syytä uudistaa, koska huomattiin, että lasten ja nuorten ongelmien määrä on ollut runsaassa kasvussa viime vuosikymmeninä. (Taskinen 2007, 7.)

3 SIJAISHUOLTO

Avohuollon tukitoimien ollessa riittämättömät, kunnalla on velvollisuus ottaa lapsi huostaan ja järjestää lapselle sijaishuolto (Lastensuojelun keskusliitto 2009a). Sijaishuollolla tarkoitetaan sekä huostaanotetun että kiireellisesti sijoitetun lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolella. Lapsen sijaishuolto voidaan järjestää perhehoitona, laitoshuoltona tai muulla lapsen tarpeiden edellyttämällä tavalla. (Räty 2007, 293.) Lapsi voidaan sijoittaa lastenkotiin, nuorisokotiin, koulukotiin, vastaanottokotiin sekä laitosluvan saaneeseen ammatilliseen perhekotiin. Lastensuojelulaitoksia ylläpitävät lähinnä valtio, kunnat tai yksityiset yhteisöt. (Saastamoinen 2008, 30, 86.) Lastensuojelun palvelujen järjestäminen kuuluu lapsen tai nuoren kotikunnalle. Kunta, jossa lapsen huostaanoton tai sijaishuollon järjestämisen tarve on syntynyt, on vastuussa kustannuksista. Sijoituskunta on oikeutettu perimään palveluista ja tukitoimista aiheutuneet kustannukset sijoittajakunnalta. (Taskinen 2007, 27–28.)

3.1 Avohuollon tukitoimenpiteet

Lastensuojelulain 34 §:ssä sanotaan ”Sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen on ryhdyttävä tämän luvun mukaisiin avohuollon tukitoimiin viipymättä:

- 1) jos kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä tai kehitystä; taikka
- 2) jos lapsi käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään tai kehitystään” (Saastamoinen 2008, 327).

Avohuollon tukitoimenpiteet ovat aina ensisijaisia suhteessa lapsen huostaanottoon (Puonti ym. 2004, 96). Avohuollon tukitoimien tulisi edistää ja tukea lapsen suotuisaa kehitystä ja vahvistaa vanhempien, huoltajien ja lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavien henkilöiden kasvatustaitoja ja -mahdollisuuksia (Saastamoinen 2008, 327).

Keskeisin tehtävä avohuollossa on lapsen kasvuolojen kehittäminen ja vanhemmuuden ja vanhempien tuki kasvatus tehtävissä. Avohuollon tukitoimia järjestetään vain vapaaehtoisesti, johon 12 vuotta täyttänyt lapsi ja lapsen huoltaja täytyy suostua. Palvelujen järjestäminen vaatii kaikkien osapuolten omaehtoista aktiivista osallistumista. (Räty 2007, 201.) Avohuollon tukitoimenpiteitä tarvitseville tehdään asiakassuunnitelma, jonka perusteella sosiaalityöntekijä päättää tukitoimista (Taskinen 2007, 41). Sosiaalityöntekijän rooli on ohjaava ja neuvova (Räty 2007, 201).

Lastensuojelun tarpeen johtuessa riittämättömästä toimeentulosta, puutteellisesta asumisolosta tai asunnon puuttumisesta, kunnan tulee viivytyksestä järjestää taloudellinen tuki ja korjattava asumisoloihin liittyvät puutteet. Lapselle voidaan avohuollon tukitoimenpitein myöntää taloudellista tukea koulunkäyntiin, ammatin ja asunnon hankintaan, työhön sijoitukseen, harrastuksiin, läheisten ihmissuhteiden ylläpitämiseen sekä muihin henkilökohtaisiin tarpeisiin. Jos näitä edellä mainittuja tukia myönnetään riittävän suuruksina ja ajoissa, voi lastensuojelun tarve loppua ja ehkäistä lapsen sijoittamisen. (Taskinen 2007, 41–42.)

Kunnan tulee järjestää näitä avohuollon tukitoimia; tukea lapsen ja perheen ongelmatilanteen selvittämiseen, tukihenkilö tai –perhe, lapsen kuntoutumista tukevia hoito- ja terapiapalveluja, perhetyötä, koko perheen sijoitus perhe- tai laitoshoitoon, vertaisryhmätoimintaa, loma- ja virkistystoimintaa sekä muita lasta ja perhettä tukevia palveluja ja tukitoimia (Räty 2007, 205). Avohuollon tukitoimien määrä ja laatu vaihtelee kunnittain, koska lastensuojelun on vastattava paikallista tarvetta. Eri vaihtoehtoista tulee aina etsiä ja kokeilla paras mahdollinen vaihtoehto perheelle. (Taskinen 2007, 42.) Joskus avohuollon tukitoimenpiteet voivat olla riittämättömiä ja epätarkoituksenmukaisia, jolloin niitä ei voida järjestää (Puonti ym. 2004, 96).

3.2 Huostaanotto

Lastensuojelulain 40 §:ssä huostaanoton edellytykset on jaettu kahteen ryhmään sen perusteella, johtuuko huostaanoton peruste lapsen kasvuoloissa olevista puutteista vai lapsen omasta käyttäytymisestä (Saastamoinen 2008, 38).

”Lapsi on otettava sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen huostaan ja järjestettävä hänelle sijaishuolto (40 §), jos

- 1) puutteet lapsen huolenpidossa tai muut kodin olosuhteet uhkaavat vakavasti vaarantaa lapsen terveyttä tai kehitystä tai;
- 2) jos lapsi vaarantaa vakavasti terveyttään tai kehitystään käyttämällä päihteitä, tekemällä muun kuin vähäisenä pidettävän rikollisen teon tai muulla niihin rinnastettavalla käyttäytymisellään.

Huostaanottoon ja sijaishuollon järjestämiseen voidaan kuitenkin ryhtyä vain, jos:

- 1) avohuollon tukitoimet eivät ole lapsen edun mukaisen huolenpidon toteuttamiseksi sopivia tai mahdollisia taikka jos ne ovat osoittautuneet riittämättömiksi; ja
- 2) sijaishuollon arvioidaan olevan lapsen edun mukaista.” (Räty 2007, 227.)

Huostaanotto on lapsen ja hänen perheen itsemääräämisoikeuteen voimakasta puuttumisia viranomaisten taholta. Huostaanotto on aina lastensuojelussa äärimmäisin keino, jos lapsi on vakavassa vaarassa. Sosiaalilautakunnan tulee järjestää huostaanoton aikana lapsen päivittäinen hoito ja kasvatusta ja päättää täten lapsen olinpaikasta. (Roos 2004, 15–16.) Huostaanottoa harkittaessa tulee aina arvioida lapsen etu ja miettiä turvaako sijoitus kodin ulkopuolelle lapsen kehityksen paremmin kuin kotiin jääminen (Taskinen 2007, 53).

Lasta, joka on täyttänyt 12 vuotta, tulee kuunnella ennen huostaanottoa ja sijaishuollon sijoittamispäätöstä. Alle 12-vuotiaan lapsen mielipide tulee kuitenkin myös selvittää. Lapsen huoltajaa, lapsen vanhempia ja sitä kenen hoidossa ja kasvatuksessa lapsi on ollut, tulee myös kuulla. Huostaanottopäätöksessä asiaan osalliset ovat oikeutettuja valittamaan päätöksestä hallinto-oikeuteen 30 vuorokaudessa. (Saastamoinen 2008, 40–41.)

Arvioidessa huostaanoton tarpeellisuutta joudutaan selvittämään lapsen kasvuolosuhteet kuten perushoito, ymmärtäminen, tuki ja kasvuympäristö. Perushoitoon kuuluu muun muassa riittävä lepo, puhtaus ja ravinto. Ymmärtäminen ja tukeminen tulee näkyä kasvatuksessa välittämisenä ja vuorovaikutuksen sekä kasvuympäristön pitäisi olla lapselle turvallinen ja virikkeitä antava. (Taskinen 2007, 50–51.)

Huostaanotto prosessiin kuuluu, että huostaanotolle on lain mukaiset edellytykset. Lasta tulee kuunnella myös henkilökohtaisesti ja sijaishuolto paikkaa valittaessa tulee ottaa huomioon kyseessä olevan lapsen tarpeet ja huostaanoton perusteet. Lapselle laaditaan asiakassuunnitelma yhteistyössä lapsen ja hänen perheensä kanssa. Asiakassuunnitelmassa tulee muun muassa löytyä olosuhteet, johon pyritään vaikuttamaan kuten lapsen ja perheen tuen tarve, sijaishuollon tarkoitus ja tavoitteet sekä arvioitu aika, jonka kuluessa pyritään tavoitteet toteuttaa. (Saastamoinen 2008, 79–80.)

Päätös huostaanotosta raukeaa, jollei sitä ole laitettu täytäntöön kolmen kuukauden kuluessa, kun päätös on saanut lainvoiman (Lastensuojelulaki 2004). Huostaanotto on toistaiseksi voimassa tai kunnes lapsi täyttää 18 vuotta. Huostaanotto tulee lopettaa heti, kun siihen ei ole enää riittäviä perusteita, joka edellyttää, että kasvuolosuhteet ovat parantuneet ja säilyneet hyvänä pitkän ajan (Taskinen 2007, 64).

3.3 Kiireellinen sijoitus

Lapsi voidaan sijoittaa kodin ulkopuolelle sijaishuoltoon kiireellisellä sijoituspäätöksellä, jos lapsi on välittömässä vaarassa tai muuten kiireellisen sijoituksen ja sijaishuollon tarpeessa. Kiireellinen sijoitus voi olla tarpeen myös silloin, kun lapsen huoltajat ovat tilapäisesti estyneitä huolehtimaan lapsesta esimerkiksi äkillisen sairastumisen tai onnettomuuden vuoksi (Sosiaaliportti 2009). Lapseen kohdistuva välitön vaara voi olla luonteeltaan fyysistä tai psyykkistä (Mikkola & Helminen 1994, 174).

Kiireellisestä sijoituksesta voi päättää sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen määräämä sosiaalityöntekijä, jolla on ammatillinen kelpoisuus. Kiireellisen sijoituksen päätös on tehtävä kirjallisena ja siinä on oltava muutoksenhakuohjaus. (Taskinen 2007, 45–46.) Kiireellisen sijoituksen tapahtuessa lapsi voidaan sijoittaa perhehoitoon, laitoshuoltoon tai järjestää muulla tavalla lapsen tarvitsema hoito ja huolto esimerkiksi sijoittamalla lapsi väliaikaisesti lapselle läheisen ihmisen tai sukulaisen luokse (Saastamoinen 2008, 45).

Ennen kuin kiireellinen sijoitus voidaan tehdä, on selvitettävä lapsen, vanhemman, huoltajan sekä muun lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavan henkilön mielipide ja käsitys asiasta (Saastamoinen 2008, 46). Selvitys voidaan jättää tekemättä, jos asian käsittelyn viivästymisestä aiheutuu lapsen terveydelle, turvallisuudelle tai kehitykselle haittaa (Taskinen 2007, 46).

Kiireellinen sijoitus on väliaikaispätös, joka antaa mahdollisuuden lapsen välittömään suojeluun sekä antaa aikaa huollon tarpeen perusteellisempaan selvittelyyn (Mikkola ym. 1994, 174). Useita peräkkäisiä sijoituksia ei tulisi tehdä, sillä jos lapsen huolenpidosta vastaavat ihmiset ja asuinpaikka vaihtuvat toistuvasti, siitä on lapsen kehitykselle haittaa. Lapsi voi palata kotiinsa jo muutaman päivän kuluttua kiireellisestä sijoituksesta, jos tilanne on rauhoittunut tai jos lapsen ja perheen tilanne voidaan jatkossa turvata avohuollon tukitoimin. (Taskinen 2007, 46–47.)

3.4 Jälkihuolto

Kun lapsi tai nuori on ollut huostaanottopäätöksellä sijoitettuna, on hänellä oikeus jälkihuoltoon 21 ikävuoteen asti. Jälkihuolto on nuorelle vapaaehtoista, mutta pakollista kunnalle. Jälkihuolto koostuu psykososiaalisesta tuesta, asumisen järjestämisestä, koulutuksen ja työelämän suunnittelusta, harrastuksien ja vapaa-ajan pohtimisesta, lähiverkoston tukemisesta sekä taloudellisesta tuesta. (Laaksonen 2004, 12.) Asunnon järjestäminen nuorelle on keskeinen osa jälkihuoltoa. Nuori voi asua tukiasunnossa, laitoksen yhteydessä, perhehoidossa tai itsenäisesti. (Korhonen 2005, 37.) Tarpeiden ja tavoitteiden kuuntelu ja nuoren haastattelu on keskeisessä asemassa jälkihuoltoa suunnitellessa (Laaksonen 2004, 13).

Lastensuojelupalveluiden tarpeessa ollut nuori tarvitsee vahvaa tukea aikuistumiseensa ja itsenäistymiseensä (Rousu & Holma 2003, 21). Jälkihuollon alustava suunnittelu aloitetaan viimeistään sijoituksen viimeisen vuoden aikana. Lapsi tai nuori on mukana suunnittelussa ikään ja tilanteeseen sopivalla tavalla. (Laaksonen 2004, 15.) Jälkihuollosta tehdään huoltosuunnitelma, johon kirjataan olosuhteet ja asiat, joihin pyritään vaikuttamaan sekä keinot ja arvioitu aika, jonka kuluessa tavoitteet pyritään toteuttamaan (Saastamoinen 2008, 61). Suunnitelmasta on käytävä ilmi, miten usein se on tarkistettava. Huoltosuunnitelmaan tulee sisältää myös sijoituksen tarkoitus ja tavoitteet, erityisen tuen ja avun järjestäminen lapselle sekä hänen vanhemmilleen ja huoltajilleen sekä miten yhteistoiminta että yhteydenpito lapsen vanhempien ja muiden läheisten henkilöiden kanssa toteutetaan ja miten jälkihuolto käytännössä järjestetään. Tarpeen tullen huoltosuunnitelmaa täydennetään erillisellä hoito- ja kasvatussuunnitelmalla. Suunnitelman avulla tarkastellaan tavoitteiden toteutumista ja tehdään tulevaisuuden suunnitelmia nuoren elämää varten. (Puonti ym. 2004, 262-263.)

4 NUORI JA PSYKKISET ONGELMAT

Onnistunut kehitys voi parhaimmillaan nuoruusiässä johtaa psyykkisesti ja fyysisesti terveeseen aikuisuuteen. Nuoren kehitys voi edetä ilman ristiriitoja, mutta jos vaikeuksia ilmaantuu, se askarruttaa nuorta, hänen vanhempiaan ja kaikkia nuoren läheisiä. Varhainen puuttuminen ongelmiin ja avun tarjoaminen on tärkeintä. (Laukkanen, Marttunen, Miettinen & Pietikäinen 2006, 5.)

4.1 Nuoren kehitys

Nuoruus on siirtymävaihe lapsuudesta aikuisuuteen. Nuori kokee kehitysvaiheita 12–22 ikävuosien välissä. (Anttila, Eronen, Kallio, Kanninen, Kauppinen, Paavilainen & Salo 2005, 126–127.) Silloin nuori kypsyy fyysisesti ja kehittyy psykososiaalisesti kohti itsenäistymistä ja luo oman aikuisen sukupuoli-identiteetin (Keinänen & Engblom 2007, 14).

Nuoren itsenäistyessä, hänen suhteensa vanhempiin vähenee ja suhde ikätovereihin lähentyy. Nuori viettää aikaa mieluiten samankaltaisten nuorten kanssa, joilla on esimerkiksi samankaltainen arvomaailma. Tämä herättää nuorella hyväksytyksi tuleminen tunteita ja on psyykkiselle hyvinvoinnille tärkeää. (Anttila ym. 2005, 136–137.)

4.2 Nuoren kehityksen häiriintyminen

Mielenterveys rakentuu perimän ja kasvu ympäristön yhteisvaikutuksesta. Toimintapoikkeavuudet aivoissa voivat ilmetä käytös- tai tunne-elämän häiriöinä. Häiriöihin voi vaikuttaa myös vaikeat ja puutteelliset kasvuolosuhteet. (Penttinen 2009.) Nuori oirehtii usein varhaislapsuudessa tapahtuneiden asioiden vuoksi. Nuoren elämä on voinut olla turvatonta ja kaoottista ja vaikka asiat ovat välillä menneetkin hyvin, voi nuori kokea selittämätöntä pahaa oloa, masennusta ja itseinhoa. (Arkimies 2008, 67.) Tunnusmerkit oirehtivasta nuoresta ovat kaksijakoiset. Helpoiten huomattavia piirteitä ovat keskittymättömyys, aggressiivisuus ja ahdistuneisuus. Vaikeammin huomattavia piirteitä ovat

syrjäänvetäytyneisyys ja masentuneisuus. (Lastensuojelulaki 2004.)

Nuoren toimintaa hallitsevat tunteet, kuten ajatteluamme ja mielikuvitustammekin. Nuori voi olla niin täynnä esimerkiksi vihaa, ettei hän pysty kontrolloimaan omaa käyttäytymistään. Vihan tunne voi sokaista nuoren, jolloin hän ilmaisee tunteensa negatiivisesti ja purkaa sen usein ulkopuoliseen, jopa täysin syyttömään kohteeseen. Nuori, joka ymmärtää tunteensa, toimii järkevämmin ja siksi omaa hyvän itseluottamuksen, kunnioittaa omia tunteitaan ja mielipiteitään. (Kemppinen 1997, 21.)

Tunne-elämän häiriintyneisyyteen johtaneita syitä voivat olla vanhempien avioero tai menetys, perheen jäsenen vaikea sairaus, perhettä kohdannut kuolemantapaus tai perheessä syntynyt uusi lapsi (Kemppinen 1997, 23). Nuoren kehityksen häiriintyessä merkkejä voivat olla murrosiän ongelmien ja oireiden toistuminen ja jatkuvuus myöhäisnuoruuteen asti (Keinänen & Engblom 2007, 46).

4.3 Käytöshäiriöt

Käytöshäiriön synnyn taustalla on monenlaisia syitä. Perintötekijöiden ja kehityksen eri vaiheissa syntyneet mahdolliset aivovauriot voivat altistaa käytöshäiriölle. Erilaiset haitalliset ympäristötekijät, lapsen vaikeat elämän kokemukset sekä lapsen fyysinen ja psyykkinen laiminlyönti tai kohtelu lisäävät käytöshäiriön riskiä. (Koskentausta 2006.)

Yleisiä piirteitä käytöshäiriöisillä ovat huono empatiakyky, taipumus tulkita väärin toisten tekojen motiiveja sekä kyvyttömyys kokea syyllisyyttä tai katumusta (Laukkanen ym. 2006, 99). Myös varastelu, aggressiivinen käyttäytyminen, kouluvaikeudet, toisen omaisuuden tuhoaminen ja päihteiden käyttö ovat oireita käytöshäiriöstä. Nuori kärsii usein myös samanaikaisesti muista psyykkisistä häiriöistä, kuten tarkkaavaisuus-, lukihäiriöstä tai masentuneisuudesta. (Räsänen, Moilanen, Tamminen, Almqvist 2000, 234–235, 237.)

Käytöshäiriön hoito on yksilöllistä ja sisältää usein erilaisia hoitomuotoja. Yksi tärkeimmistä hoitomuodoista on perheterapia. Yhteistyö vanhempien ja koulun kanssa ja oikea koulumuoto auttavat nuorta. Nuorelle voi olla hyötyä yksilö- tai ryhmäterapiasta. Jos riittävää muutosta ei saavuteta hoidollisin keinoin, huostaanotto ja pitkäaikainen sijoitus voivat olla tarpeen epäsosiaalisen kierteen katkaisemiseksi ja terveen kehityksen tukemiseksi. (Luoma 2009.)

4.4 Skitsofrenia

Skitsofrenia on vakava ongelma sairastuneelle itselleen. Skitsofreniaan sairastutaan yleensä aikuisiän kynnyksellä. (Välimäki, Holopainen & Jokinen 2000, 41.) Skitsofreniaan sairastuminen tarkoittaa vaikeaa persoonallisuuden hajoamista, todellisuudentajun heikkenemistä ja toimintakyvyn alenemista (Lepola, Koponen, Leininen, Joukanmaa, Isohanni & Hakola 1996, 36). Laukaisevia stressitekijöitä sairastumiseen voivat olla erilaiset kriisit, kuten murrosikä, kotoa pois muuttaminen, rakkaussuhteen loppuminen, työn tai opiskelupaikan menettäminen tai fyysiset tekijät, kuten keskushermoston infektiot tai vammat (Laukkanen ym. 2006, 112).

Keskeisiä oireita skitsofreenikolle ovat aisti- ja kuuloharhat, harhaluulot sekä masentuneisuus ja eriytyneisyys. Skitsofreenikon ei ole helppoa ilmaista omia tunteita ja ajatuksia selkeästi, ihmissuhteiden ylläpito sekä luova ajattelu ovat myös vaikeaa. (Räsänen 2006 a.) Skitsofreenikon tunnistessa omat oireensa, on hänen helpompi ymmärtää oireensa ja pärjäämään silti elämässään (Välimäki ym. 2000, 43).

Skitsofrenian syntyyn voi vaikuttaa monet tekijät. Skitsofrenian tämän hetken keskeisin syy-seuraus teoria korostaa perinnöllisyyden ja ympäristötekijöiden yhteisvaikutusta. Skitsofrenia puhkeaa usein vasta monen tekijän yhteisvaikutuksesta. (Isohanni & Joukanmaa 2009.) Skitsofrenian hoito suunnitellaan nuoren ja perheen kanssa. Psykoterapia lääkehoidon kanssa on toimiva hoitomuoto. Hoidon tavoite on luoda nuoren ja perheen välillä terapeutin yhteistyösuhde. Skitsofreniassa sairaala- ja lääkehoito on usein

tarpeellista. (Räsänen, Moilanen, Tamminen, Almqvist 2000, 266, 269.)

4.5 Masennus

Masennuksen voi laukaista melkein mikä tahansa ikävä tapahtuma, esimerkiksi jokin trauma tai sairaus. Masennuksen taustalla uskotaan olevan monimuotoisia biologisia, psykologisia ja sosiaalisia tekijöitä. (Välimäki ym. 2000, 51.) Riskiä sairastua masennukseen lisää nuorilla todetut ahdistuneisuushäiriöt, varsinkin sosiaalisten tilanteiden pelko. Elimistön kyky ottaa vastaa stressiä riippuu muun muassa perimästä, aiemmista kehitysvaiheista ja varhaisten kiintymyssuhteiden turvallisuudesta. (Laukkanen ym. 2006, 82.)

Ydinoireita masennuksessa ovat alakuloinen mieliala, mielihyvän kokemuksen menetys ja uupumus. Nämä voivat näkyä itkuisuutena, ärtyisyytenä, kireytenä tai vihaisuutena. Muita oireita voivat olla keskittymisvaikeudet, univaikeudet tai itsetuhoisuus. (Laukkanen ym. 2006, 80–81.) Masentunut ihminen kokee olevansa yksin. Yhteydenpito vähenee ja ihmissuhteet muuttuvat pintapuolisiksi ja satunnaisiksi. Masentunut on hyvä salaamaan masennuksen toisilta, ikään kuin näyttelemällä, vaikka se on sairastuneelle raskasta. (Välimäki ym. 2000, 52.)

Masennusta voidaan hoitaa masennuslääkkeillä ja erilaisilla psykoterapian muodoilla. Sosiaaliset verkostot, kuten koulu ja harrastukset, tulisi kytkeä terapeutiksi verkostoksi, jotka tukevat nuorta hänen ongelmissaan. Jos masennus on vaikeaa, voidaan tarvita jopa sairaalahoitoa. (Räsänen ym. 2000, 196–197.)

4.6 Ahdistuneisuushäiriöt

Nuoren ahdistumiskokemukset ja siihen liittyvät muutokset käyttäytymisessä aiheuttavat haittaa toiminnassa, kuten kyvyttömyyttä solmia ystävyssuhteita, käydä koulua tai harrastaa. Ahdistuneisuushäiriöiden ryhmään kuuluu paniikkihäiriö, pakko-oireinen häiriö, eroahdistushäiriöt, traumaperäiset häiriöt, pelko-oireiset häiriöt, esimerkiksi sosiaalisten tilanteiden pelko tai julkisten

paikkojen pelko. (Laukkanen ym. 2006, 67.) Ahdistuneisuus voi ilmetä esimerkiksi sykkeen kiihtymisenä, hengityksen nopeutumisena, hien nousemisena ihon pintaan, pahoinvointina tai huimauksena. Kun ahdistuneisuus on pitkäkestoista ja rajoittaa ihmisen fyysistä tai psyykkistä toimintakykyä, voidaan puhua ahdistuneisuushäiriöstä. Ahdistuneisuushäiriön kanssa ilmenee usein myös muita psyykkisiä häiriöitä, kuten masentuneisuutta (Räsänen ym. 2000, 176,178).

Ahdistuneisuushäiriön tausta on moninainen. Biologisissa tutkimuksissa on huomattu hermoston välittäjäaineiden, stressiin liittyvien hormonien ja tahdosta riippumattoman hermojärjestelmän säätelyn häiriintymistä. (Laukkanen ym. 2006, 67.) Riskitekijöitä voivat olla myös vanhempien puutteellinen huolenpito tai päinvastoin ylihuolehtiminen. Ahdistuneisuushäiriöstä voi kärsiä huonosta itsetunnosta, perusturvallisuuden tunteen puutteesta, eroahdistuksesta sekä riippuvuus- ja aggressio-ongelmista. Jotkin lääkeaineet aiheuttavat myös ahdistuneisuutta kuten päihteiden käyttö, liiallinen kahvinjuonti ja runsas tupakointi. (Räsänen 2006 b.)

Ahdistuneisuushäiriöiden hoitomuodon perustana on psykoterapia eri muodoissaan. Lääkkeitä tulisi käyttää mahdollisimman säästeliäästi. Nuoret, joiden oireilu on erittäin voimakasta, tarvitsevat sairaalahoitoa. (Räsänen ym. 2000, 180–181.)

4.7 Itsetuhoinen käyttäytyminen

Nuoren itsetuhoisuus voi olla suoraa tai epäsuoraa. Suora itsetuhoinen käyttäytyminen tarkoittaa itsemurha-ajatuksia, itsemurhayrityksiä ja itsemurhia. Epäsuora itsetuhoinen käyttäytyminen voi ilmetä holtittomuutena liikenteessä, kohtuuttomana päihteiden käyttönä tai vakavan sairauden hoidon laiminlyöntinä. Epäsuoriin käyttäytymisiin ei liity tietoisista ajatusta kuoleman aiheuttamisesta. (Laukkanen ym. 2006, 127.) Itsemurha-ajatuksiset esiintyvät nuorilla kuvitelmina ja ajatuksina kuolemasta ja itsetuhosta toimintoina, jotka vaarantavat hyvinvointia ja turvallisuutta. Nuoret voivat suunnitella ja toteuttaa itsemurhan monilla eri tavoilla kuten; ryntäämällä liikenteeseen sekaan, hyppäämällä tai putoamalla

korkealta, hirttäytymällä, ampumalla tai nauttimalla myrkyllisiä aineita, mukaan lukien lääkkeet ja liiallinen määrä alkoholia. (Räsänen ym. 2000, 199–200.)

Itsetuhoiseen käyttäytymiseen ei ole vain yhtä syytä. Yleensä itsemurhayritys ja itsemurha ovat itsetuhoisuutta altistavien tekijöiden kuten, mielenterveyden ja muiden ongelmien ja ajankohtaisten kuormittavien elämäntapahtumien kasaantumien seuraus. (Laukkanen ym. 2006, 129.) Nuoren lähipiirissä tapahtunut itsemurha voi toimia mallina itsemurhayritykselle. Altistavia tekijöitä voivat olla myös perheen sisäiset ristiriidat ja huono kommunikaatio, avioero, vanhemman mielenterveyden häiriö tai vanhemman kuolema sekä vanhemman itsetuhokäyttäytyminen. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2008.)

Varhainen puuttuminen masentuneisuuteen ja itsetuhoisuuteen voi ehkäistä nuoren itsemurhayrityksen. Hengen pelastaminen on itsemurhayrityksen tapahtuessa tärkeintä. Yrityksen jälkeen tulee mahdollisimman pian käynnistää psykiatriset tutkimukset ja hoito. Hoitomuotoina käytetään sekä yksilö- että perheterapiaa. Jos itsemurhayritysten taustalla on masentuneisuutta, voidaan muun hoidon ohella antaa masennuslääkkeitä. Tässä on oltava tarkkana, ettei potilas käytä lääkkeitä väärin, esimerkiksi itsemurhatarkoitukseen. (Räsänen ym. 2000, 202.)

5 VANHEMMUUS

Vanhemmuus on rooli, joka kestää koko elämän ajan. Jokainen uusi vanhempi saa eväät tähän rooliinsa omilta vanhemmiltaan, lapsuudestaan ja ympäristöstään kuten tukiverkostoista, yhteiskunnallisesta asemasta ja oloista (Valkonen 1995, 4). Vanhemmuus on kunnia-asia ja aikuisuus tulisi elää niin, että se on lapsen silmissä tavoiteltavaa ja positiivinen asia (Sydänmaalakka 2008, 11). Vanhemmuus syntyy vähitellen oman lapsen kautta ja vuorovaikutuksessa lapsen kanssa (Lastensuojelun keskusliitto 2009b). Vanhemmat eivät ehkä aina ole parhaimpia mahdollisia lapsilleen, mutta on itsestään selvää, että he ovat tärkeimpiä ihmisiä lapsen elämässä (Fahrman 1993, 87).

5.1 Rajoitettu vapaus, rajaton rakkaus

Vanhempien tulisi löytää positiivinen ja rakentava tapa ratkoa ongelmia ja ymmärtää, että kurittaminen on tehotonta ja laissa kielletty. Vanhempien täytyy myös ymmärtää vastuunsa, eikä siirtää vastuuta lapsille. Pienten lasten turvallisuutta ei saa jättää neuvojen varaan. Jos esimerkiksi vanhemmat kieltävät lasta menemästä yksin rantaan tai tielle, täytyy vanhempien myös valvoa, että kieltoa noudatetaan. Lapset unohtavat kiellot helposti ja toimivat uusien hetken mielialojen mukaan. Vanhempien tehtävä on pitää ohjat käsissään. Jos lasta kielletään, kun tarkoituksena on asettaa järkevät ja perustellut rajat, lapsi ei vaurioidu. (Lastensuojelun keskusliitto 2009c.) Rajat tuovat lapselle turvallisuuden tunteen ja niiden avulla lapsi oppii ihmissuhdetaitoja ja käyttäytymistapoja (Sihvola 2002, 144).

Lapsi tarvitsee rajojen lisäksi vapautta ja rakkautta. Oikeanlainen vapauden ja rakkauden kokemus merkitsee sitä, että hänet hyväksytään juuri sellaisena kuin hän on ja vanhemmat rakastavat häntä varauksettomasti. Tästä lapselle kehittyy terve itsetunto, itsensä hyväksyminen ja luottamus elämään. (Heikkilä & Luumi 2004, 116.)

Vanhemmilla voi olla vaikeuksia asettaa rajoja ja se voi näkyä monena tilanteena. Iltaisin vanhemmat antavat lapsen nukkua lattialla tai sohvalla, koska lapsi ei halua mennä nukkumaan sänkyyn. Perheen ollessa ostoksilla, lapsi saa joka kerta karkkia tai leluja. Lapsi käyttää edelleen vaippaa, vaikka on jo yli kolmevuotias, koska ei suostu menemään potalle. Lapsi voi vaatia huomiota vanhemmalta päivähoitoon mennessä esimerkiksi puremalla, sylkemällä, juoksemalla ja huutamalla. (Eriksson & Arnkil 2009, 23.)

5.2 Lapsen varhaiset kokemukset ja turvallinen kehitys

Lapsen ja äidin kiintymyssuhde syntyy jo raskausaikana. Kiintymyssuhteen aikana lapselle muodostuu suoja, joka viestii lapselle hänen tarpeidensa huolehtimisesta. Raskausaikana äiti suojelee lasta muuttamalla elintapojaan terveellisimmiksi. Taaperoikäisen lapsen jokaista askelta vahditaan, leikki-ikäisen leikkejä turvataan, pyöräilevälle lapselle ostetaan kypärä, teini-ikäiseltä lapselta kielletään päihteet ja pidetään huolta kotiintuloajoista. Lapsi tarvitsee myös ruokaa, lepoa, vaatetusta ja hygienian ylläpitämistä. (Puonti ym. 2004, 120–121.)

Lapsen varhaisilla hoivakokemuksilla on pitkäaikaisia vaikutuksia lapsen kehitykseen. Myönteiset kokemukset mahdollistavat lapselle kyvyn tuntea iloa, onnea ja riemua sekä kyvyn osoittaa omia kiintymyksen tunteita. Traumaattiset kokemukset vahingoittavat lapsen kehitystä ja altistavat lasta myöhemmille ongelmille, kuten oppimisvaikeuksille, käyttäytymishäiriöille sekä psyykkisille ongelmille ja syrjäytymiselle. (Puonti ym. 2004, 119, 135.) Varhaislapsuuden vuorovaikutussuhteista riippuu, onko ihmisellä kykyä käsitellä ja hallita tunteitaan, sisäistää normeja ja kestää sisäisiä ja ulkoisia paineita. (Schulman 2009, 21).

Lapsen turvalliseen kehitykseen vaikuttaa myös pysyvät ihmissuhteet. Turvallisten ja pysyvien ihmissuhteiden katkeaminen voivat vaurioittaa lapsen kehitystä. Lapsen kannalta paras ratkaisu on saada kasvaa omassa kodissaan, rakastavien ja huolehtivien vanhempiensa kanssa. Lastensuojelussa nousee ongelma tämän asian kanssa. Kun lapsi on turvaton omassa kodissaan, eikä

avohuollon tukitoimet riittä, on mietittävä, onko lapsen erottaminen vanhemmista haitallisempaa kuin se, että lapsi saa kasvaa turvattomissa olosuhteissa. On pohdittava tarkoin, kumpi on suurempi riskitekijä, se että lapsi otetaan huostaan, vai se että lapsi jää kotiin. (Puonti ym. 2004, 135–136.)

5.3 Puutteet vanhemmuudessa

Lapsen ja vanhemman keskinäinen vuorovaikutus voi olla puutteellista tai se voi puuttua kokonaan (Haapala & Mäntylä 2008). Vanhemman omassa lapsuudessaan kokemat ymmärtämättömyksi jääneet vaikeudet, saattavat haitata omaa toimintaa vanhempana. Oman lapsen saadessa, vanhempi käynnistää muistot omasta lapsuudestaan. (Hellsten 2000, 7.) Herkkyys huomata omia heikkouksiaan ja kyky tehdä muutoksia kohti parempaan on tärkeä osa vanhemmuutta (Kemppinen & Rouvinen-Kemppinen 2004, 17).

Lastensuojelutarvetta arvioidessa on arvioitava vanhemmuutta ja sen suhdetta lapseen. Vanhemmuuden arviointi kuuluu kaikille lasten ja nuorten kanssa työskenteleville ammattiryhmille. Vanhemmuuden toteaminen riittäväksi tai riittämättömäksi on erittäin laaja ja haastava kysymys. Lastensuojelussa vanhemmuutta on hyvä pohtia miettimällä vanhemman omia suhteitaan vanhempiin, nykyistä parisuhdetta ja sen tyydyttävyyttä, sekä vanhemman persoonallisuutta ja psyykkistä tilaa. Arvioidessa lapsen tai nuoren suhdetta omiin vanhempiinsa, on pohdittava lapsen parhaillaan kokemaa kehitysvaihetta ja kasvutehtäviä, lapsen asemaa perheessä ja hänen merkitystään vanhemmilleen sekä lapsen persoonallisuutta ja psyykkistä tilaa. (Räsänen ym. 2000, 101–102.)

5.4 Vanhempien ongelmat

Vanhempien ongelmia perheessä voivat olla esimerkiksi alkoholismi, perheväkivalta, itsetuhoisuus, psyykkiset ongelmat ja arjen kaoottisuus (Kekkonen 2004, 65). Työttömyys ja taloudelliset ongelmat voivat koetella myös vanhempia ja voivat aiheuttaa vanhemmille häpeän tunnetta ja ahdistusta (Lastensuojelun keskusliitto 2009d). Kun vanhemmilla on keskenään ongelmia,

lapset saattavat jäädä taka-alalle. Lapsi syyttää itseään usein vanhempiensa ongelmista. (Haapala & Mäntylä 2008.) Jokainen lapsi reagoi omalla tavallaan vanhempiensa ongelmiin, siihen vaikuttavat lapsen persoonallisuus, temperamentti, sukupuoli ja perheen tausta. Myös lapsen kehitysvaihe tuo oman lisänsä eron kokemuksiin. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2009.)

Alkoholinkäyttö voi vaikuttaa aikuisesta kohtuulliselta, mutta ei ole sitä välttämättä lapsen näkökulmasta. Lasta pelottaa, kun humaltuneen ääni nousee ja liikkeet muuttuvat horjuviksi. Lapsen kannalta äidin juominen voi olla rankempaa, koska äidillä on usein huolehtivampi suhde lapseen, turvallisuudentunne saattaa tällöin järkkäyä herkemmin. (Laiho 2007, 23.)

Perheessä voi ilmetä perheväkivaltaa, joka voi näkyä lapsen kaltoinkohteluna, ruumiillisena kurituksena, pahoinpitelynä tai hoidon laiminlyöntinä (Lastensuojelun keskusliitto e). "Lasta tulee kasvattaa siten, että lapsi saa osakseen ymmärtämystä, turvaa ja hellyyttä. Lasta ei saa alistaa, kurittaa ruumiillisesti eikä kohdella muulla tavoin loukkaavasti." (Lastensuojelun keskusliitto 2009f.)

Vanhemman masennus tai muu psyykkinen sairaus koskettaa koko perhettä. Perhe-elämä ei ole ennallaan, kodin rutiinit saattavat muuttua eikä psyykkisesti sairas vanhempi pysty huolehtimaan tehtävästään vanhempana. (Lastensuojelun keskusliitto 2009g.) Vanhemman sairauden vaikutus lapseen riippuu perheestä ja heidän elämäntilanteestaan. Riski lapsen kehityksen vaarantumiseen kasvaa, mitä vakavampaa ja pysyvämpää lapsen hoivan ja hoidon laiminlyönti on. (Räsänen ym. 2000, 101–102.) Vanhemman lyhytaikainen psyykkinen sairaus ei yksinään yleensä aiheuta lapsen sairastumista. Usein kuitenkin vanhemman mielenterveyshäiriö on pitkäkestoinen ja perheellä on muitakin ongelmia. Mielenterveysongelmat johtavat työttömyyteen ja taloudellisiin ongelmiin. Joskus vanhemman psyykkinen sairaus on niin vakava, että se vaikuttaa lapsen ja vanhemman väliseen kiintymyssuhteeseen. Tällöin vanhemman suhtautuminen lapseen saattaa olla myös torjuvaa ja vihamielistä. (Inkinen 2001, 23.)

6 NUORISOPSYKIATRINEN ASUMISKOTI PURO OY

Nuorisopsykiatrinen asumiskoti Puro Oy on erityiskasvatuksen ammattilaisten perustama kodinomainen lasten ja nuorten hoitokoti, joka tarjoaa kodin erilaisista kriiseistä kärsiville 12–18-vuotiaille nuorille, sekä 18–21-vuotiaille jälkihuollon tukitoimenpiteissä oleville nuorille. Puron toiminta pystyy vastamaan lastensuojelun moniongelmaisten ja psykiatrisesti vaativien nuorten hoidon tarpeisiin. (Kannelmaa 2008, 1.)

6.1 Toiminnan kuvaus

Puro tuottaa palveluja kuntien lastensuojeluviranomaisille tarjoamalla sijoituspaikkoja huostaanotetuille tai avohuollon tukitoimenpiteen kautta oleville nuorille. Purossa nuori käy läpi jokaiselle ikäkaudelle tyypilliset kehitysvaiheet turvallisessa ympäristössä. Tavoitteena on saada eheään varhaisaikuisuuteen siirtyvä nuori, joka pystyy hankkimaan ammatin ja työpaikan. Puron toiminta on suunnattu nuorille, joiden tarpeisiin ei perhehoidossa tai sijaishuollon palveluilla pystytä vastaamaan. (Kannelmaa 2008, 1.)

Purolla on Länsi-Suomen lääninhallituksen myöntämät luvat yksityisten sosiaalipalvelujen, -lastensuojelulaitoksen ja -terveydenhuollon palvelujen antamiseen. Nuorille tuotettavia palveluita ovat esimerkiksi laaja-alainen hoito ja huolenpito, lääkehoito, koulu sekä opiskelu ja harrastukset. Lisäksi Puro tarjoaa omia tai ulkopuolisilta ostopalveluina ostettuja terapiapalveluja kuten yksilö- ja perheterapiaa. Nuorelle voidaan tehdä sijoituksen aikana kuuden viikon mittainen tutkimusjakso. (Nuorisopsykiatrinen asumiskoti Puro 2009.)

6.2 Työntekijän rooli

Puron yksiköissä työskentelee moniammatillinen henkilökunta, johon kuuluu muun muassa lastenpsykiatrian erikoislääkäri, psykologi, erityisopettaja, sosiaalityöntekijä, poliisi, psykiatrisia sairaanhoitajia, sosionomeja, lähi- ja mielenterveyshoitajia. Työntekijöillä voi olla lisäksi nuorten yksilöterapian-, erityistason perheterapian-, musiikkiterapian-, ADHD-Coach, liikunta- ja vapaa-

aikaohjauksen koulutus. Vakituksia työntekijöitä Purossa on yhteensä 43. (Kannelmaa 2008, 2)

6.3 Yksiköt

Asumiskoti purolla on viisi yksikköä, joita ovat Vastaanottoyksikkö, Puro, Puro II, Mäki-Marttila ja Mäki-Valtari. Purolla on myös oma koulu, Pikku Puron koulu. (Nuorisopsykiatrinen asumiskoti Puro 2009.) Purolla on yhteensä seitsemän tukiasuntoa, joissa nuori pääsee kokeilemaan itsenäistä elämää tuettuna. (Haapala & Mäntylä 2008.)

Toiminta Purossa on porrastettu viiteen eri portaaseen, jossa nuorelle annetaan oman kehitysvaiheen mukaisesti vastuuta ja vapautta sen mukaan, kun nuoren voimavarat sen sallivat. Jokaisessa yksikössä on ympärikäytin valvonta nuoren tueksi ja huomioidaan nuoren yksilölliset tarpeet. (Hietanen 2007.)

6.4 Palvelut

Nuorisopsykiatrinen asumiskoti Purossa on mahdollista suorittaa hoidettavalle kuuden viikon tutkimusjakso, jonka aikana nuorta tarkkaillaan erityisen tarkasti. Joka viikolle on omat tavoitteet ja erityisesti tarkkailtavat asiat (esim. hygienia, vuorovaikutustaidot). Tutkimusjakson tavoitteena on selkiyttää nuoren tilannetta. Tutkimusjakson aikana nuorta tarkkailee henkilökunnan lisäksi koulu, lääkäri ja psykologi. Koulusta opettajat antavat lausunnon nuoren koulumenestyksestä, niin sosiaaliselta kuin älylliseltä kannalta katsottuna. Jakson aikana nuori tapaa lääkärin, joka tekee oman lausuntonsa tapaamisten pohjalta. Lisäksi nuori tapaa psykologia, joka tekee nuorelle klinisen haastattelun sekä älykkyys- ja persoonallisuustestejä kartoittaakseen nuoren tilannetta. Tutkimusjakson lopulla tehdään yhteenveto saaduista tiedoista ja havainnoista. (Hietanen 2007.)

Nuorisopsykiatrinen asumiskoti Purolla on myös oma koulu, Pikku Puron koulu. Koulussa opetuksesta vastaa erityisopettaja. Koulu on tarkoitettu asumiskodissa asuville peruskoulua käyville nuorille. Nuorella on myös mahdollisuus käydä

koulua Vähänkyrön ala-asteella. Pikku Puron koulussa on mahdollisuus käydä myös kymppi-luokka. Vaikka nuori käy koulua Pikku Puron koulussa, niin hänelle tulee opetussuunnitelma ja todistus omasta koulusta. Nuoren todistukseen ei jää merkintää Pikku Puron koulusta. (Hietanen 2007.)

Asumiskoti Purolla on ”oma” lastenpsykiatrian erikoislääkäri, joka käy tapaamassa nuoria säännöllisesti. Kun uusi nuori tulee asumiskoti Puroon, niin tapaa hän aina lääkärin. Uudelle nuorelle tehdään terveystarkastus. Niitä nuoria, joilla on jokin lääkitys, lääkäri tapaa säännöllisesti. (Hietanen 2007.)

Asumiskoti Purossa työskentelee myös psykologi. Uuden nuoren saapuessa asumiskotiin, hän haastattelee nuoren ja tekee erinäisiä psykologisia testejä. Psykologi pitää nuoren kanssa keskustelutuokioita, jotka eivät ole varsinaista terapiaa. Asumiskoti Purossa asuva nuori käy tarvittaessa ulkopuolisella terapeutilla. Psykologi osallistuu myös kaikkiin huoltosuunnitelmakokouksiin. (Hietanen 2007.)

Nuorisopsykiatrinen asumiskoti Puro tarjoaa myös tukiasuntotoimintaa. Tukiasunnot on tarkoitettu nuorille, jotka siirtyvät asumiskoti Purosta itsenäiseen elämään. Näissä tukiasunnoissa asuvia nuoria tuetaan ja ohjataan itsenäistymisessä päivittäisillä tukikäynneillä. (Hietanen 2007.)

Asumiskoti Puron henkilökunnassa on yksilöterapian ja perheterapian koulutuksen saaneita henkilöitä. Tarvittaessa Puro pystyy tarjoamaan kyseisiä terapiamuotoja. (Hietanen 2007.)

Lisäksi asumiskoti Puro tarjoaa jälkihuoltopalveluja. Tähän kuuluu hoitajan ja asumiskoti Purosta lähteneen nuoren kahden keskeisiä tapaamisia, jota kutsutaan tukihenkilötoiminnaksi. Tukikäynteihin kuuluu keskustelua, tarvittaessa perhetapaamisia, mahdollisesti lääkkeiden jakoa, sosiaalisten tilanteiden harjoittelemista sekä opiskelun tukemista. (Hietanen 2007.)

7 LAATU LASTENSUOJELUTYÖSSÄ

Lastensuojelu on palvelu, johon kohdistuu vaatimuksia ja odotuksia monelta eri taholta, kuten lapsilta ja nuorilta sekä heidän vanhemmiltaan, palvelun rahoittajilta ja maksajilta. Myös yhteistyökumppaneilla esimerkiksi kouluilla, päiväkodeilla, terveyskeskuksilla, mielenterveysyksiköillä on omat vaatimuksensa lastensuojelutyön suhteen. Lainsäädäntö asettaa palveluille omat velvoitteensa. Kun työntekijä haluaa tehdä hyvää työtä, on hänen selvitettävä ensin eri tahojen odotukset, vaatimukset ja velvoitteet sekä pyrittävä vastaamaan niihin. Näin syntyy laadukasta lastensuojelutyötä. (Rousu & Holma 1999, 7.)

7.1 Laatu

Laatu tarkoittaa niistä ominaisuuksista koostuvaa kokonaisuutta, johon perustuu organisaation, tuotteen, palvelun tai tietyn prosessin kyky täyttää sille asetetut vaatimukset ja odotukset. Laatua on lisäksi se, miten tavoitteet, ominaisuudet, tuotteet, toiminnot ja vaikutukset vastaavat niille asetettuja odotuksia, edistävät elämänlaatua sekä toteuttavat kestäväää kehitystä. Laadussa korostetaan resurssien kehittämistä, ennaltaehkäisyä ja jatkuvaa oppimista. Sosiaalityön yleiset periaatteet ja ammattiryhmien eettiset periaatteet ohjaavat lastensuojelutyötä ja näin myös laatua. (Rousu & Holma 1999, 7.)

7.2 Laadukas palvelutoiminta

Laadukkaita, monipuolisia ja kehittyneitä lastensuojelupalveluja on nykyään monella paikkakunnalla. Laadun kehittämisen tarve ei kuitenkaan koskaan lopu, vaan se on jatkuva työskentelytapa. Lastensuojelupalveluiden on pystyttävä vastaamaan lasten ja nuorten sekä yhteiskunnan muuttuviin tilanteisiin. Laadukkaan toiminnan perusajatuksena on tuottaa toimivan työyhteisön ja sovitun työtavan avulla asetettujen tavoitteiden mukaisia tuloksia, joihin asiakkaat ovat tyytyväisiä. Laadun kehittämisen yhteydessä tutkitaan jatkuvasti rakenteita kuten sijaintia, tilaa, henkilökuntaa, ryhmäkokoa, johtamista, työnohjausta sekä dokumentointia. Työprosessia eli esimerkiksi huostaanottoa, sijoitusta, kasvatusta

ja jälkihuoltoa tarkastellaan myös eri näkökulmista palvelun laadun kehittämiseksi. Tuloksia kuten lapsen tarpeisiin vastaamista ja hoitosuunnitelman tavoitteiden saavuttamista arvioidaan myös jatkuvasti (Puonti ym. 2004, 256–257.) Lastensuojelussa on myös tärkeää, että lastensuojeluasiakkaan mielipide, etu, yksilölliset tarpeet sekä äidinkieli ja kulttuuritausta otetaan huomioon (Räty 2007, 47).

7.3 Laadun arviointi

Laatua pidetään yllä arvioimalla toimintaa säännöllisesti itse ja keräämällä asiakkailta ja yhteistyökumppaneilta palautetta. Yksikössä tarkastellaan arvojen ja toimintaperiaatteiden toteutumista ja arvioidaan, onko työyhteisössä toimittu suunnitellun prosessin mukaisesti. Yksittäisten asiakkaiden kanssa laaditut tavoitteet kerrataan ja mietitään, onko tavoitteisiin päästy. Tärkein lastensuojelun tarkoitus on varmistaa lapsen edun toteutuminen. (Puonti ym. 2004, 256–257.)

Lastensuojeluyksikössä työskentelevien tulee arvioida omaa työskentelyään itsenäisesti sekä yhdessä tiimin kanssa. Työyhteisön toimintaa ja toimintakäytäntöjä tarkastellaan itsearviointin kriittisesti ja järjestelmällisesti sekä tehdään päätelmiä arvioinnin tulosten perusteella. Itsearviointin avulla saadaan työyhteisön henkilöiden mielipide siitä, mitä palvelua tarjotessa tulee kehittää ja missä asioissa on saatu parannusta aikaan. (Lastensuojelun keskusliitto 2004, 53.) Asiakaskohtaisten tietojen hyvä dokumentointi on tärkeä osa lastensuojelun asiakastyön laadunhallintaa (Rousu & Holma 1999, 76).

Tiedon kerääminen asiakkaan mielipiteistä ja kannanotoista asiakasprosessin eri vaiheissa on yksi osa asiakaspalautejärjestelmää. Näin asiakasasiakirjat ovat laadun arvioinnin apuna. Asiakaspalaute tarkoittaa asiakkailta hankittua tai muulla tavoin välittyvää tietoa, mielipiteitä ja kannanottoja siitä, mitä asiakkaat odottavat ja tarvitsevat palvelun suhteen, ja miten palvelussa on onnistuttu (Rousu & Holma 1999, 77, 89.)

Asiakkailla tarkoitetaan palveluja käyttävien asiakkaiden eli nuoren tai lapsen lisäksi omaisia, maksajia ja tilaajia sekä muita yhteistyökumppaneita. (Lastensuojelun keskusliitto 2004, 56). Asiakas on tärkeä apuväline, kun pohditaan miten palvelua voidaan kehittää ja miten tavoitteisiin on päästy (Rousu & Holma 1999, 89). Asiakaspalaute voidaan hankkia esimerkiksi kyselomakkeella tai haastattelulla (Lastensuojelun keskusliitto 2004, 56).

8 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tässä luvussa esitellään tutkimuksen tekemiseen liittyviä asioita. Näitä ovat aiheen valinta ja tutkimuksen kohderyhmä, tutkimuksen tehtävä, teoriaosuus, tutkimusmenetelmät ja toteutus sekä kyselylomake.

8.1 Aiheen valinta ja kohderyhmä

Vaasan ammattikorkeakoulu ja Nuorisopsykiatrinen asumiskoti Puro tekevät yhteistyössä laatututkimusta, joten opinnäytetyössä tutkittiin Puron entisten nuorten ja heidän vanhempiensa sekä sosiaalityöntekijöiden tyytyväisyyttä Puron laadusta. Opinnäytetyössä käytettiin vain nuorten ja heidän vanhempiensa vastaustuloksia ja analysoitiin niitä. Sosiaalityöntekijöiden vastaukset jätettiin analysoimatta, koska haluttiin rajata työ vain nuorten ja vanhempien vastauksiin. Aihe kiinnostaa tekijöitä, koska heillä oli kokemusta aikaisemmin lastensuojelutyöstä ja he tulevat mahdollisesti myös tulevaisuudessa työskentelemään lastensuojelun parissa.

8.2 Tutkimuksen tehtävä

Tutkimuksen tavoitteena oli tutkia Nuorisopsykiatrisesta asumiskoti Purosta lähteneiden nuorten ja heidän vanhempiensa mielipiteitä Puron toiminnasta. Tutkimuksessa selvitettiin, ovatko nuoret ja vanhemmat olleet tyytyväisiä Puron tarjoamiin palveluihin, henkilökuntaan ja nuoren kasvun tukemiseen. Työn tarkoituksena oli selvittää, mitä vahvuuksia ja heikkouksia Purolla on toiminnassaan ja miten Puro voisi toimintaansa kehittää.

8.3 Teoriaosuus

Tutkimusaiheen selvittyä tiedon kerääminen aloitettiin ja sitä kautta teoriaosuus hahmottui. Lähteinä käytettiin sosiaali- ja terveysalan kirjallisuutta, lehtiä, videota ja Internetiä. Työhön liittyvää tietoa oli hyvin saatavilla.

8.4 Tutkimusmenetelmät ja toteutus

Tutkimuksessa käytettiin sekä kvalitatiivista eli laadullista että kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusotetta. Hirsijärven ym. mukaan kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen tutkimus nähdään toisiaan täydentäviksi lähestymistavoiksi, ennemmin kuin toisiaan poissulkeviksi tavoiksi. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyrkimys on paljastaa tosiasioita ja löytää uusia näkökulmia. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2009, 136, 161)

Kvalitatiivista tutkimusotetta käytettiin avoimien kysymysten avaamisessa. Avoimien kysymysten tuloksien analysoinnissa käytettiin sisällönanalyysia. Aineistolähtöisellä sisällönanalyysilla tarkoitetaan kirjoitettujen, kuultujen tai nähtyjen sisältöjen analyysia. Sisällönanalyysi etenee vaiheittain, joka voidaan jakaa kolmeen osaan. Ensimmäinen vaihe on aineiston pelkistäminen, toinen vaihe aineiston ryhmittely ja kolmas vaihe teoreettisten käsitteiden luominen. Luokittelimme vastaukset, koska Tuomi ja Sarajärvi pitää sitä yksinkertaisimpana aineiston järjestämisen muotona. Luokittelu tarkoittaa aineiston määrittelyä luokkiin, jossa lasketaan montako kertaa jokainen luokka esiintyy aineistossa. (Tuomi & Sarajärvi 2006, 93, 95, 110–111.) Kvantitatiivista tutkimusotetta käytettiin, koska haluttiin tuoda kyselylomakkeessa käytettyjen monivalintakysymysten tulokset esille selkeästi numeraalisessa muodossa.

Kyselylomakkeiden analysoinnissa jouduttiin hylkäämään muutamia vastauksia, koska vastaajista osa oli ympyröinyt useamman kuin yhden vaihtoehdon, jolloin ei voitu tietää tarkkaa tulosta. Yksi vanhempien joukosta ei ollut vastannut kyselylomakkeeseemme, vaan kirjoittanut pitkän kirjallisen palautteen. Tämän vanhemman kohdalla huomioitiin hänen mielipiteensä vain avoimien kysymysten kohdalla.

8.5 Kyselylomake

Aineistonkeruumenetelmäksi valittiin kysely, koska sen avulla voidaan kerätä mahdollisimman laaja tutkimusaineisto ja kysyä mahdollisimman monta kysymystä. Kyselytutkimuksessa on myös heikkouksia, koska ei ole mahdollista varmistua siitä, ovatko vastaajat suhtautuneet tutkimukseen vakavasti ja pyrkineet vastaamaan huolellisesti ja rehellisesti. (Hirsjärvi ym. 2009, 195.)

Tutkimuksen kohderyhmä oli laaja, joten kysely oli tehokkain tapa hankkia aineistoa. Kysely oli postikysely ja koska työ tehtiin yhteistyössä Puron kanssa, saatiin kohderyhmän yhteystiedot Purosta. Kyselyiden lähetyskulut maksoi Puro, koska opinnäytetyöntekijät olivat mukana kyselyiden postittamisessa. Kyselykaavakkeen mukaan laitettiin lähetekirje ja palautuskuori, jossa postimaksu oli jo maksettu. Muistutuskirje ja uusi lomake lähetettiin kahden viikon kuluttua ensimmäisestä postituksesta. Tällä pyrittiin nostamaan vastausprosenttia.

Tutkimuksesta haluttiin mahdollisimman kattava otos tutkimuksen perusjoukosta, joten tutkimus suoritettiin kokonaisotantana, jolloin koko kohderyhmällä oli mahdollisuus osallistua tutkimukseen. Kyselylomakkeita postitettiin nuorille 27 kappaletta ja vanhemmille 43 kappaletta. Nuorten vastauslomakkeita saatiin takaisin 11 kappaletta eli 41 % vastanneista ja vanhempien vastauslomakkeita 13 kappaletta eli 30 % vastanneista.

9 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tutkimuksen tulokset osiossa käsitellään nuorten ja vanhempien vastauksia. Monivalintakysymykset esitellään pylväsdiagrammien avulla ja avointen kysymysten vastaukset esitetään sisällönanalyysia apuna käyttäen.

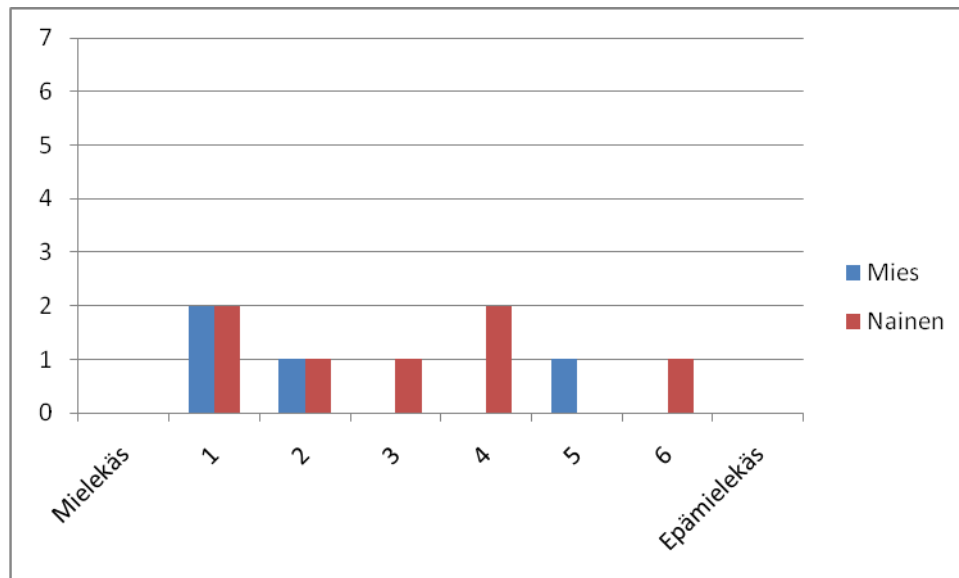
9.1 Nuorten perustiedot

Kyselylomakkeen perustiedot osiossa kysyttiin vastaajan sukupuolta, nykyistä tilannetta sekä ajanjaksoa, jonka vastaaja vietti Purossa. Kyselyyn vastasi 11 nuorta. Vastaajista naisia oli seitsemän (64 %) ja miehiä neljä (36 %). Nuorista viisi (46 %) opiskeli, kaksi (18 %) oli työssä ja yksi (9 %) työttömänä. Loput kolme (27 %) nuorta vastasivat ”muuta” ja selvensivät tilannettaan kertomalla syitä, joita olivat lapsen odottaminen, äitiysloma ja sairaseläke. Vastanneista yksi (9 %) nuorista oli ollut sijoitettuna Puroon alle vuoden, kahdeksan (73 %) nuorista oli 1-3 vuotta ja kaksi (18 %) oli sijoitettuna Puroon yli kolme vuotta.

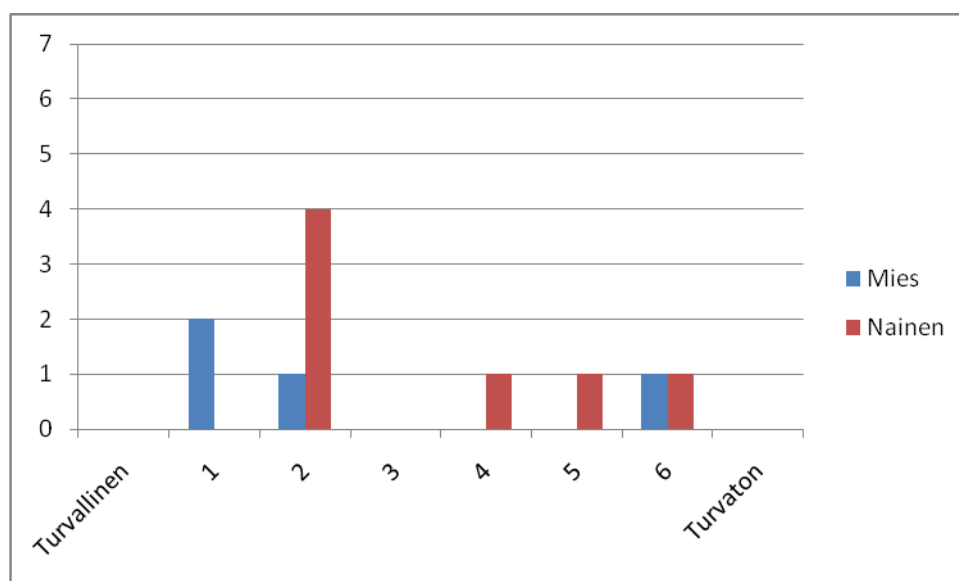
9.2 Nuorten monivalintakysymyksien tulokset

Kyselykaavakkeen monivalintakysymykset koskivat Puron sijaintia, ympäristöä, turvallisuutta, työntekijöiden luotettavuutta ja heiltä saatua tukea, rajojen asettamista, ilmapiiriä sekä nuoren mielipiteitä sijoituksesta ja sen vaikutusta tulevaisuuteen. Yhteydenpidon määrää kysyttiin nuorilta Purosta lähdön jälkeen sekä kuuluiko nuori jälkihuollon piiriin. Monivalintakysymysten avulla haluttiin selvittää nuorten tyytyväisyyttä Puron toiminnasta ja sijoituksesta.

Alla olevista taulukoista käy ilmi nuorten vastauksien määrä sukupuolen mukaan. Taulukkoa tulkitaan siten, että 1=Tyytyväinen, 2=Melko tyytyväinen, 3=Jokseenkin tyytyväinen, 4=Jokseenkin tyytymätön, 5=Melko tyytymätön ja 6=Tyytymätön vaaka-akselin (x-akseli) suuntaisesti.

Taulukko 1. Asumiskodin sijainti ja ympäristö

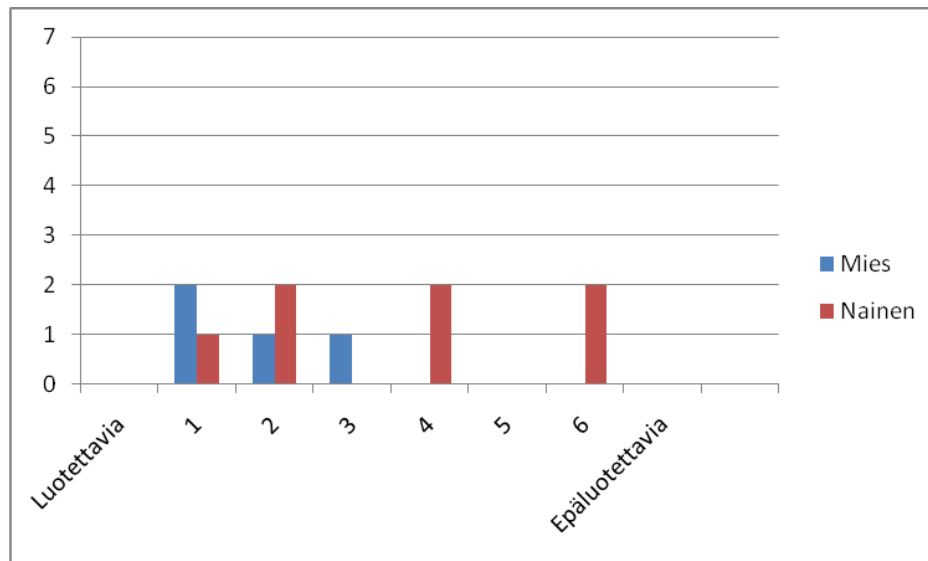
Puron sijainnin ja ympäristön mielekkyys aiheutti hajontaa vastaajien kesken. Mielekkääksi asumiskodin sijainnin ja ympäristön koki neljä, melko mielekkääksi kaksi, jokseenkin mielekkääksi yksi, jokseenkin epämielikkääksi kaksi, melko epämielikkääksi yksi ja epämielikkääksi yksi.

Taulukko 2. Mielestäni asuminen Purossa oli

Vastaajista kaksi piti asumista turvallisena, viisi melko turvallisena, yksi

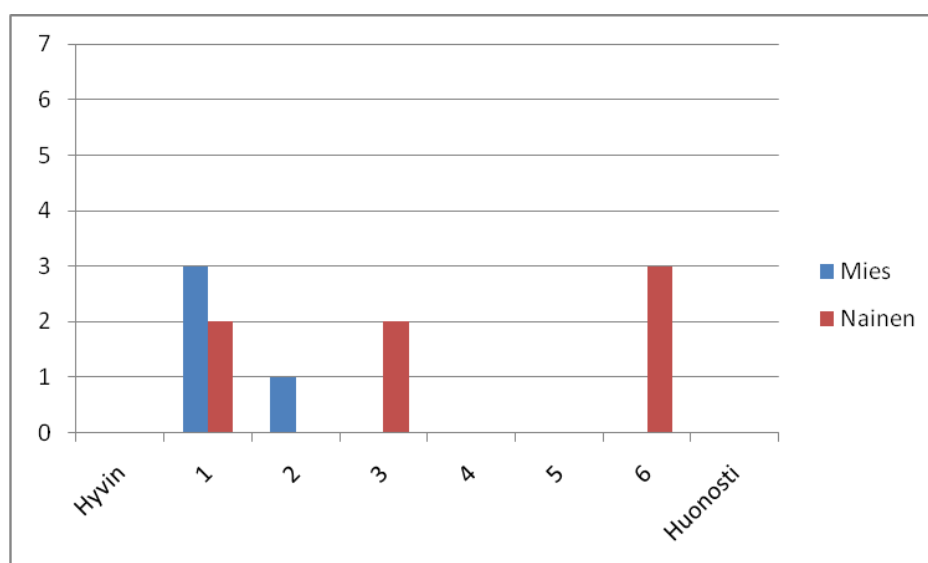
jokseenkin turvattomana, yksi melko turvattomana ja kaksi turvattomana.

Taulukko 3. Työntekijät olivat

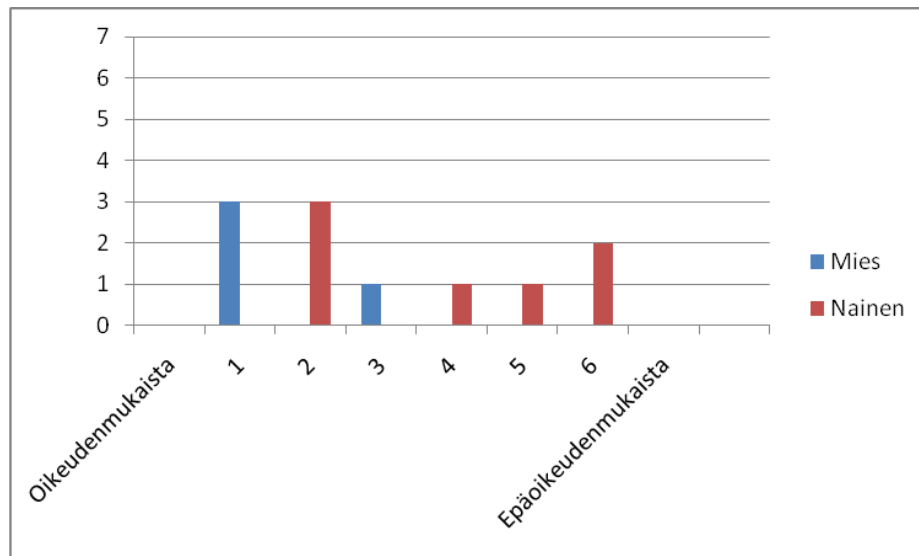

Vastaajista kolme piti työntekijöitä luotettavina, kolme melko luotettavina, yksi jokseenkin luotettavina, kaksi jokseenkin epäluotettavina ja kaksi epäluotettavina.

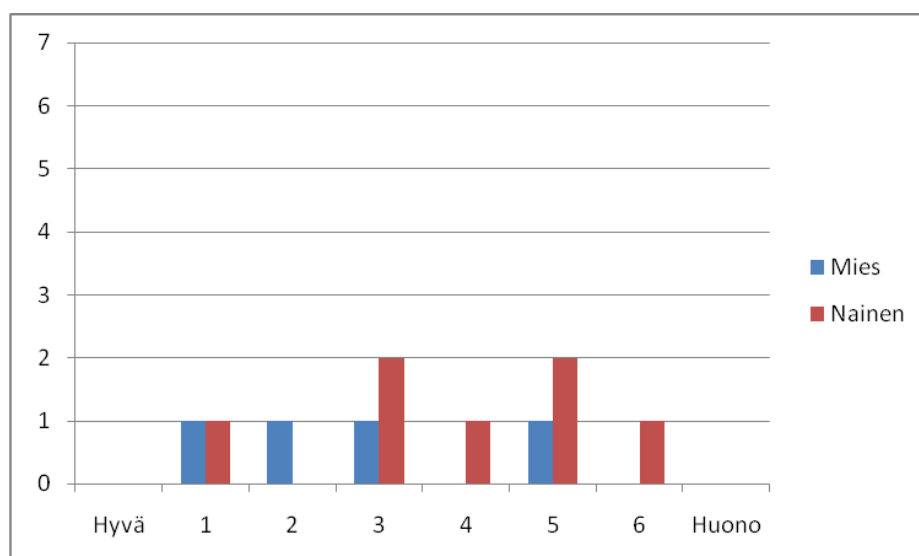
Taulukko 4. Sain työntekijöiltä tukea

Työntekijöiltä tukea hyvin sai viisi vastaajista, yksi melko hyvin, kaksi jokseenkin hyvin ja kolme huonosti.

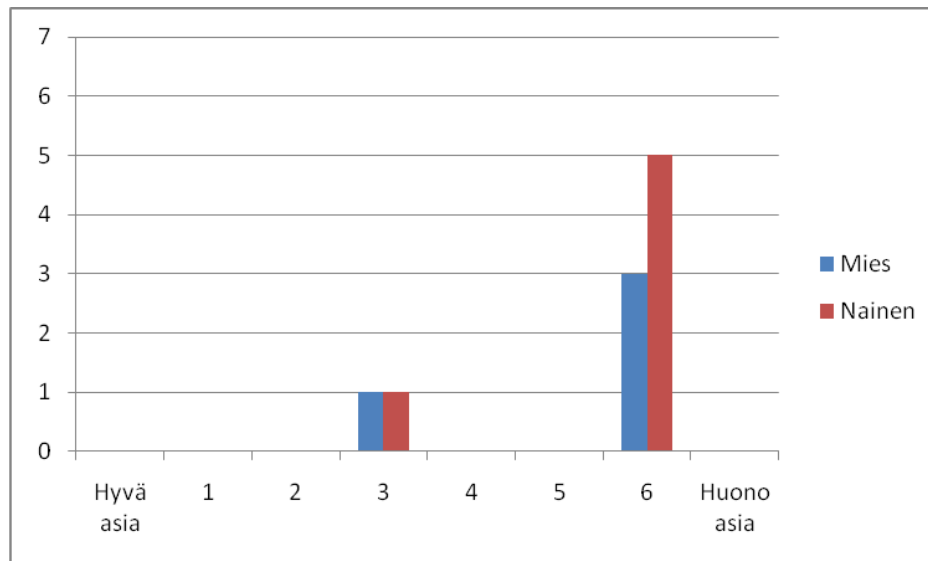
Taulukko5. Työntekijöiden asettamat rajat olivat

Työntekijöiden asettamat rajat vastaajista kolme koki oikeudenmukaisiksi, kolme melko oikeudenmukaisiksi, yksi jokseenkin oikeudenmukaisiksi, yksi jokseenkin epäoikeudenmukaisiksi, yksi melko epäoikeudenmukaisiksi ja kaksi epäoikeudenmukaisiksi.

Taulukko 6. Asumiskoti Puron ilmapiiri oli

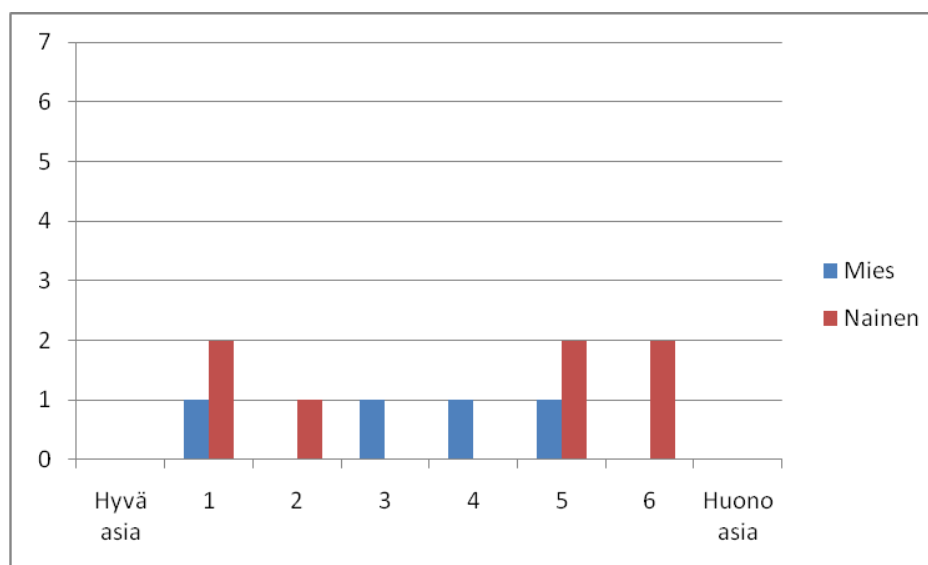
Puron ilmapiiriä kaksi piti hyvänä, yksi melko hyvänä, kolme jokseenkin hyvänä, yksi jokseenkin huonona, kolme melko huonona ja yksi huonona.

Taulukko 7. Mitä ajattelit Puroon sijoittamisestasi kuullessasi siitä ensimmäistä kertaa?

Nuorista kaksi piti Puroon sijoittamista ensimmäistä kertaa siitä kuulleessaan jokseenkin hyvänä asiana ja kahdeksan huonona asiana.

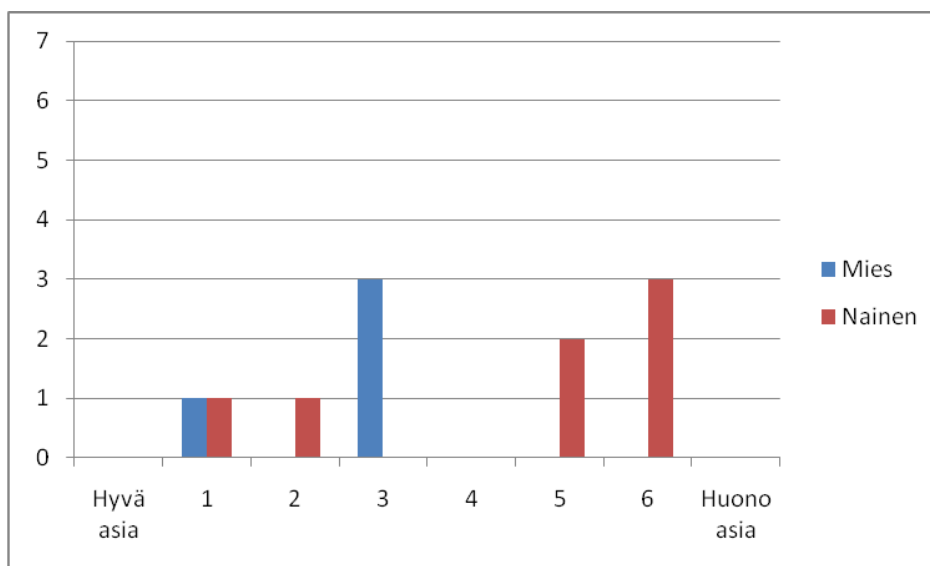
Taulukko 8. Mitä luulet vanhempiesi ajatelleen, kun he kuulivat ensimmäistä kertaa sijoittamisestasi Puroon?

Nuorista kolme uskoi vanhempien pitäneen Puroon sijoittamisesta ensimmäistä

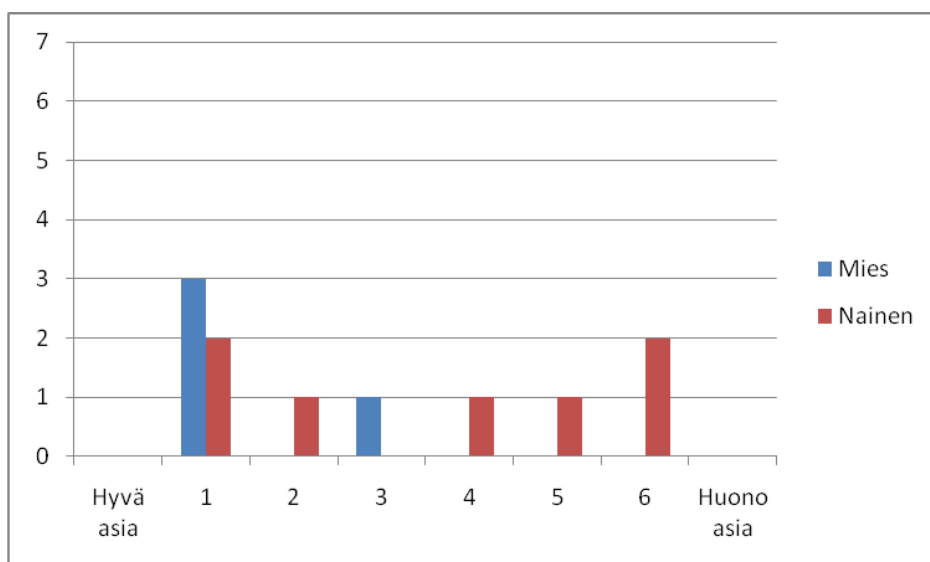
kertaa siitä kuullessaan hyvänä asiana, yksi melko hyvänä, yksi jokseenkin hyvänä, yksi melko huonona, kolme jokseenkin huonona ja kaksi huonona asiana.

Taulukko 9. Miten ajattelit Puroon sijoittamisesta siellä ollessasi?

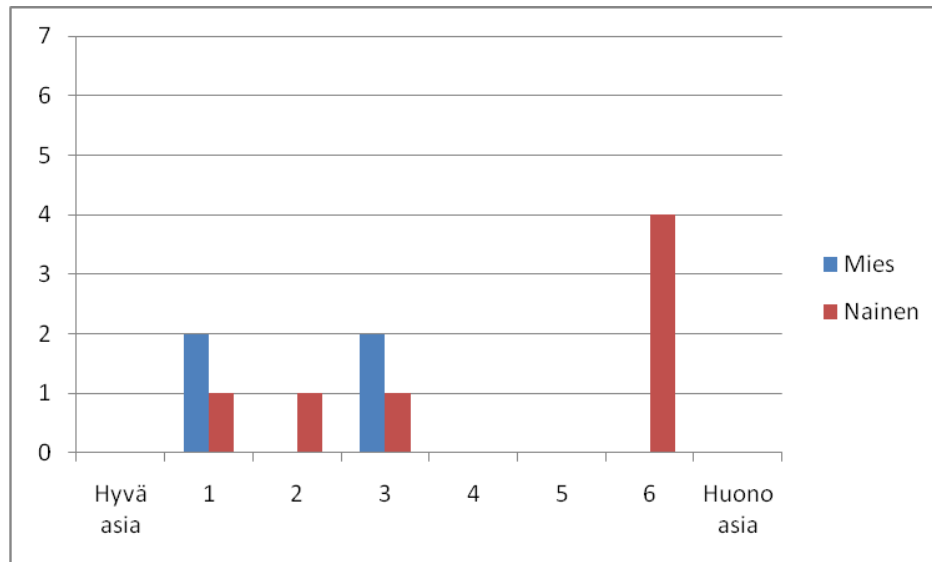
Sijoittamista Puroon siellä asuessaan kaksi nuorta piti sitä hyvänä asiana, yksi melko hyvänä, kolme jokseenkin hyvänä, kaksi melko huonona ja kolme huonona asiana.

Taulukko 10. Mitä luulet vanhempiesi ajatelleen Puroon sijoittamisesta siellä ollessasi?

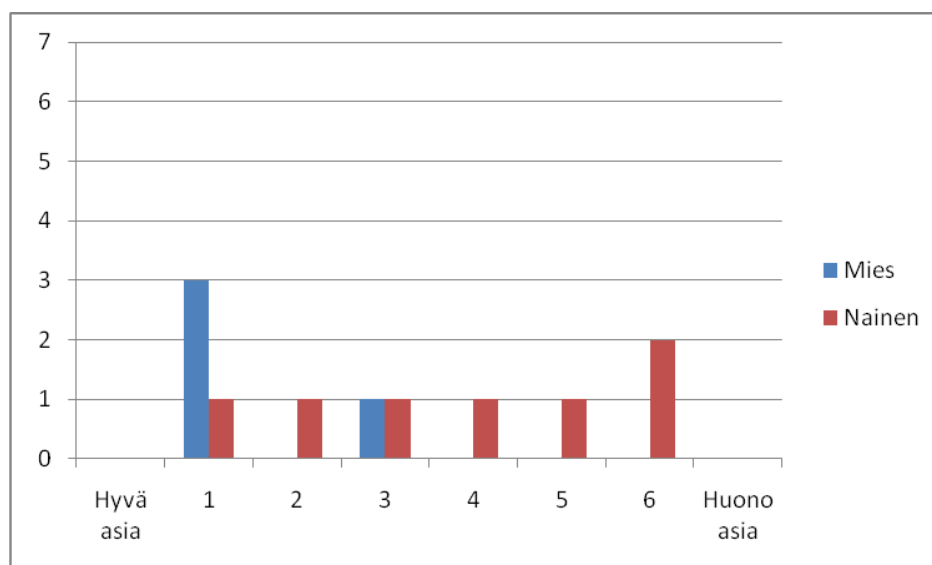
Nuorista viisi uskoi vanhempien pitäneen Puroon sijoittamista hyvänä asiana nuoren siellä ollessa, yksi melko hyvänä, yksi jokseenkin hyvänä, yksi jokseenkin huonona, yksi melko huonona ja kaksi huonona.

Taulukko 11. Miten ajattelet itse tällä hetkellä Puroon sijoittamisestasi?

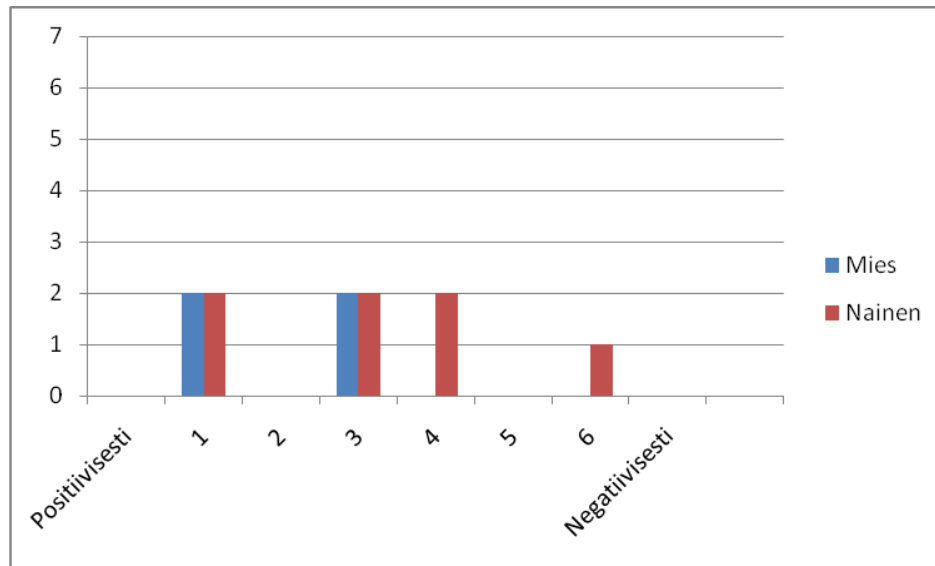
Nuorista kolme pitää Puroon sijoittamista tällä hetkellä hyvänä asiana, yksi melko hyvänä, kolme jokseenkin hyvänä ja neljä huonona asiana.

Taulukko 12. Mitä luulet vanhempiesi ajattelevan tällä hetkellä sijoittamisestasi Puroon?

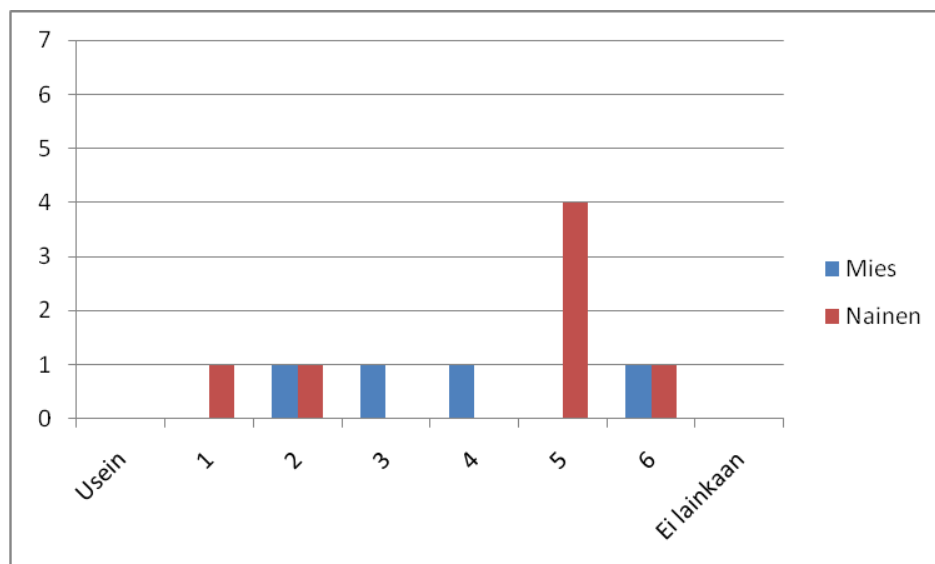
Nuorten mielestä neljä vanhemmista pitää tällä hetkellä sijoitusta hyvänä asiana, yksi melko hyvänä, kaksi jokseenkin hyvänä, yksi jokseenkin huonona, yksi melko huonona ja kaksi huonona asiana.

Taulukko 13. Puroon sijoittaminen vaikutti tulevaisuuteen

Puroon sijoittaminen vaikutti nuorten mielestä heidän tulevaisuutensa positiivisesti neljän mielestä, neljän mukaan jokseenkin positiivisesti, kahden jokseenkin negatiivisesti ja yhden mielestä negatiivisesti.

Taulukko 14. Purosta lähtöni jälkeen olen ollut heihin yhteydessä

Purosta lähdön jälkeen nuorista yksi on ollut yhteydessä Puroon usein, kaksi melko usein, yksi jokseenkin usein, yksi jokseenkin ei lainkaan, neljä melko ei lainkaan ja kaksi ei lainkaan.

Kuuluin jälkihuollon piiriin (18–21-vuotiaiden tukipalvelut)

Vastanneista nuorista seitsemän ei ole kuulunut Puron jälkihuollon piiriin. Kolme vastanneista on kuulunut jälkihuollon piiriin ja yksi vastanneista ei ollut vastannut kysymykseen lainkaan.

9.3 Nuorten avointen kysymyksien tulokset

Avoimissa kysymyksissä kysyttiin nuorilta mieleen jääneintä kokemusta sijoituksen ajalta, kehittämisehdotuksia Puron toimintaan sekä palautetta ”risujen ja ruusujen” muodossa.

Taulukko 15. Mieleen jäänein kokemus tai tapahtuma Puroon sijoittamisesi ajoilta

Positiiviset asiat	Negatiiviset asiat
Kavereiden kanssa oleminen	Hoitajien epäoikeudenmukaisuus
Ihmiset	Lääkkeiden tuputtaminen
Uintireissut	Hoitajien väkivaltaisuus
Automatkat	Huorittelu
Yhteiset reissut	Masentuneisuus
Ojaan ajamisen kokemus	Stressi
Vapaa liikkuminen	Sairaskohtaukset/itsemurhayritys
Luotettavuuden saanti	
Mopon saaminen	
Sopeutuminen nuorten joukkoon	
Alkujännitys	

Nuorille on jäänyt mieleen paremmin positiiviset kuin negatiiviset asiat. Nuorten mieleen on jäänyt erilaiset reissut, tukiverkosto ja luottamuksen ansaitseminen. Negatiivisista asioista on nuorille jäänyt muistiin hoitajien huono käytös sekä traumaattiset kokemukset. Tähän kysymykseen vastasi yhdeksän nuorista (82 %).

Miten Puron toimintaa voisi kehittää?

Nuorten kannanotto toiminnan kehittämiseen oli vähäinen, vain viisi (45 %) vastasi tähän kysymykseen. Nuoret olivat pääosin sitä mieltä, että Puron toiminnassa on paljon kehitettävää. Henkilökunnan tulisi ymmärtää, että nuoret ovat erilaisia ja kohdella ja kunnioittaa heitä sen mukaisesti. Hoitajan ei tulisi purkaa huonotuulisuuttaan nuoreen ja hoitajille voisi järjestää koulutustilaisuuden, joka koskisi sitä, miten traumatisoituneita ja herkkiä nuoria tulisi kohdella. Pitäisi ymmärtää, että nuoret eivät ole tahallisesti sellaisia kuin ovat, vaan he ovat kokeneet ikäviä asioita. Yhden vastaajan mukaan iloisista nuorista tehdään Purossa masentuneita, ahkerista AD/HD-tapauksia sekä temperamenttisista nuorista parantumattomia narkkareita. Eräs vastaaja totesi vain, että kehittäminen ei hyödytä. Vain yksi vastaaja luotti siihen, että Puro kehittää itse toimintaansa jos siihen on tarve.

Taulukko 16. ”Risuja ja ruusuja” Purolle

Risut	Ruusut
"En vieläkään ymmärrä miks helvetissä jouduin Puroon. Mulla oli kaikki hyvin "	"Oli kiva tutustua uusiin ihmisiin"
"Paska paikka, mutta aikansa kutakin, terkkujakaa ei tartte lähettää, ku ei sielä taira ketää tuttuja olla enää"	"Kiitos teille hoitajille"
"Heti kun pääsin pois, olin helpottunut, koska tiesin ettei minun tarvinnut enää ikinä palata Puroon"	"Hyvin te verätte. Tiedätte mitä pitää teherä. Paljon terveisiä kaikille"
"Myös sopimusrikkomus on rikos, Purossa oli sijoitettu liikaa ihmisiä (rahan takia)"	"Terveisiä XXX hoitajille! Olitte luksus-hoitajat <3"

Nuorista kahdeksan (73 %) vastasi kyseiseen kysymykseen. Positiivista ja

negatiivista palautetta tuli tasapuolisesti. Positiiviset palautteet koskivat pääasiassa Puron henkilökuntaa ja negatiiviset Purossa vietettyä aikaa. Yllä olevassa taulukossa on suoria lainauksia nuorten vastauksista ”risuja ja ruusuja”.

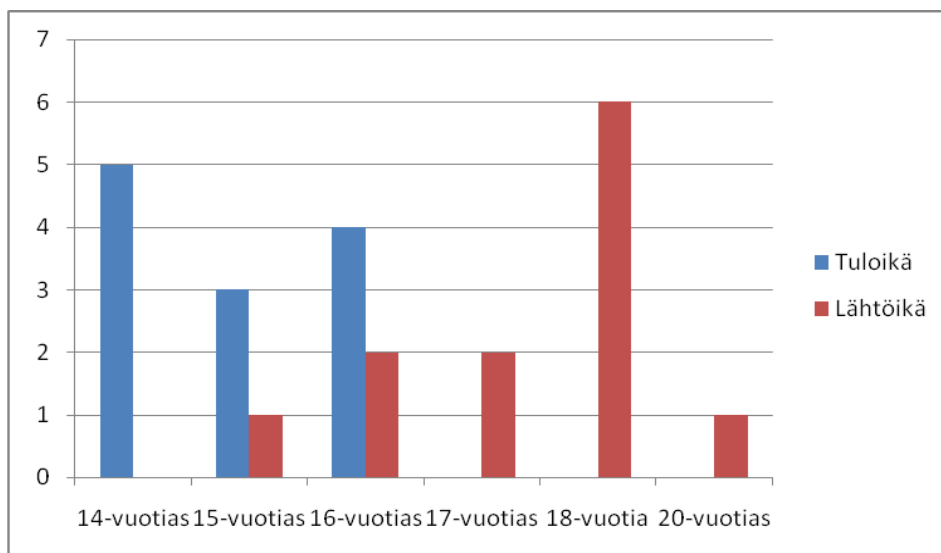
9.4 Vanhempien perustiedot

Perustiedot osiossa kysyttiin vastaajan sukupuolta. Kyselyyn vastasi 13 nuorten vanhempaa, joista yksi (8 %) oli isä ja 12 (92 %) oli äitejä (yksi adoptioäiti). Kyselylomake lähetettiin jokaisen nuoren vanhemmille. Jokaisen nuoren äidille sekä isälle lähetettiin erillinen kysely, koska osa vanhemmista oli eronneita.

9.5 Vanhempien monivalintakysymysten tulokset

Vanhemmilta kysyttiin lapsen ikää Puroon mentäessä ja sieltä lähtiessä, asumisesta kulunutta aikaa vuosissa, tietoutta Puron toiminnasta, mihin ongelmiin haettiin ratkaisua sijoittamisella, saiko lapsi sekä perhe tarvittavaa apua sekä henkilökunnan ammattitaitoisuutta.

Taulukko 17. Lapsenne ikä Puroon mennessä ja lähtiessä

Taulukosta käy ilmi, että nuorista viisi oli sijoitettu 14-vuotiaana, kolme 15-vuotiaana ja neljä 16-vuotiaana Puroon. Nuorista yksi lähti Purosta 15-vuotiaana, kaksi 16-vuotiaana, kaksi 17-vuotiaana, kuusi 18-vuotiaana ja yksi 20-vuotiaana.

Suurin osa nuorista on lähtenyt Purosta 18-vuotiaana, jolloin huostaanotto päättyy.

Kuinka monta vuotta lapsenne Purosta asumisesta on aikaa? 1-3vuotta vai yli 3v?

Vanhemmilta kysyttiin, kuinka kauan nuoren Purossa asumisesta on aikaa. Viisi nuorta oli asunut Purossa yli kolme vuotta sitten ja seitsemän nuorta 1-3 vuotta sitten.

Tiesittekö entuudestaan Puron toiminnasta? Kyllä/Ei, mistä sain tietää?

Vanhemmilta tiedusteltiin, tiesivätkö he entuudestaan Puron toiminnasta. Kymmenen (77 %) vanhemmista ei tiennyt Puron toiminnasta ja kahdelle (15 %) vanhemmalle toiminta oli jo tuttu. Vanhemmat, jotka tiesivät toiminnasta, olivat saaneet tietää Purosta joko työn kautta, koulukuraattorilta, sosiaalityöntekijältä, sosiaalitoimistosta tai ystävältä.

Saiko lapsenne mielestänne tarvittavaa apua Purossa? Kyllä/Ei, kerro mitä?

Vanhemmista 11 (85 %) oli sitä mieltä, että nuori sai tarvittavaa tukea Purossa. Vanhemmilta saatu palaute Puroilta saadusta avusta ja tuesta oli pääosin positiivista. Vanhemmat kokivat, että sijoituksen aikana nuoren elämänhallinta parani, joka näkyi sosiaalisten taitojen kehittymisenä, rahankäytön osaamisena sekä säännöllisen elämänrytmin löytämisenä. Nuori sai Purossa itseluottamusta ja hänen minäkuvansa parani. Vanhempien mielestä nuori rauhoittui sijoituksen aikana ja kykenee nyt paremmin noudattamaan rajoja. Positiivista palautetta sai myös henkilökunnan ammattitaitoisuus sekä lääkityksen aloittaminen nuorelle. Eräs vanhempi koki, että sijoitus Puroon on pelastanut hänen lapsensa hengen.

Vain yhden (8 %) nuoren vanhempi ei ollut tyytyväinen Puron antamaan tukeen ja apuun nuorelle. Hänen mielestään nuorta ei opastettu itsenäiseen elämään ja

esimerkiksi talon nuoret eivät osanneet käyttäytyä ruokapöydässä.

Saitteko perheenä mielestänne tarvittavaa apua ja tukea Purossa? Kyllä/Ei, kerro mitä?

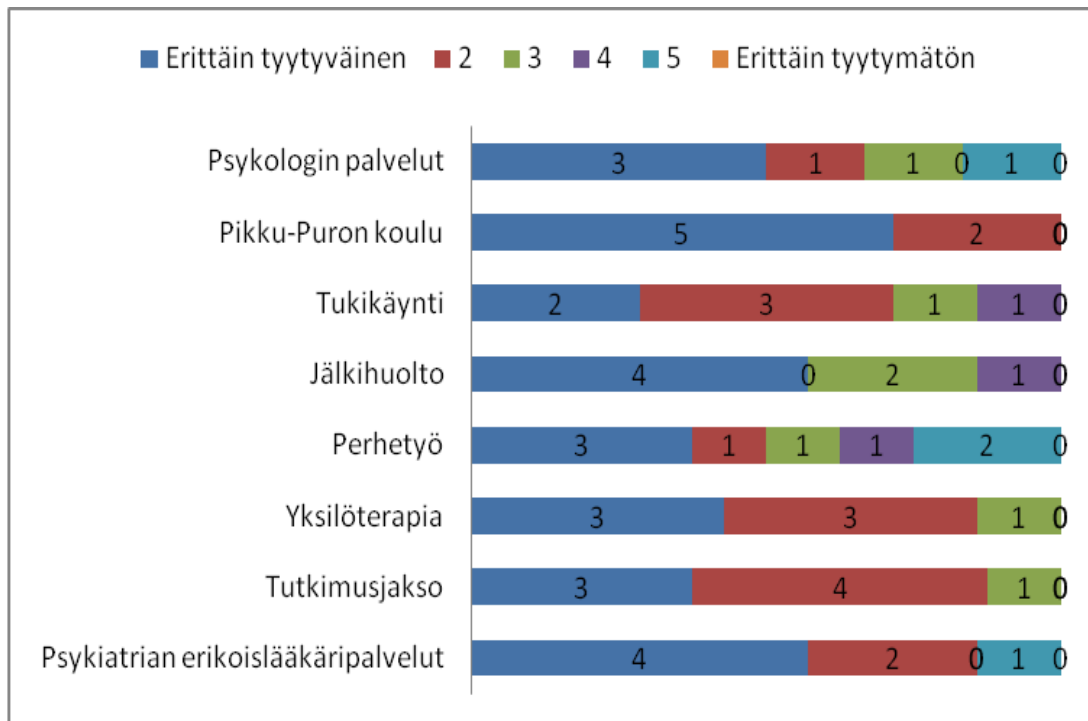
Vastauksista tuli ilmi, että kymmenen (77 %) vanhemmista oli tyytyväisiä Puron antamaan apuun ja tukeen perheelleen. He olivat saaneet tarvittavaa tukea ja apua kuuntelemiseen ja keskusteluun sekä heille oli annettu neuvoja ja palautetta. Kaksi (15 %) vanhempaa oli tyytymättömiä tuen ja avun saantiin, koska heitä ei huomioitu palavereissa ja nuorta ei oltu tuettu koulunkäynnissä ja hyvien tapojen opettelussa.

Onko Purossa mielestänne riittävän ammattitaitoinen henkilökunta? Kyllä/Ei, miksi?

Kymmenen (77 %) vanhemmista piti Puron henkilökuntaa riittävän ammattitaitoisena. He kertoivat, että henkilökunta osasi kuunnella, neuvoa, asettaa rajoja, ovat ammattitaitoisia, yhteistyökykyisiä ja luottamuksellisia. Yksi (8 %) vanhemmista oli vastannut ”ei”, mutta ei kuitenkaan perustellut vastaustaan.

Taulukko 18. Puron palvelut

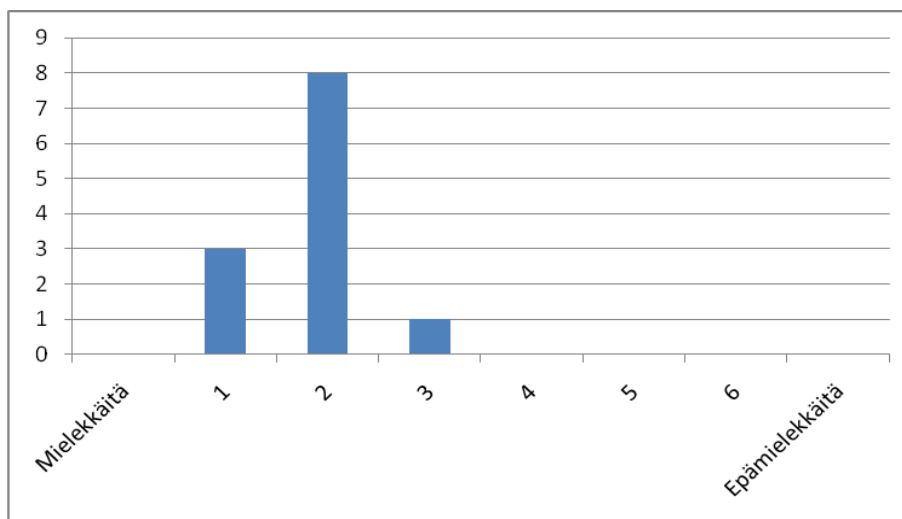
Taulukkoa tulkitaan seuraavalla tavalla: 1=Erittäin tyytyväinen, 2=Tyytyväinen, 3=Melko tyytyväinen, 4=Melko tyytymätön, 5= Tyytymätön ja 6=Erittäin tyytymätön.

Taulukosta käy ilmi, miten tyytyväisiä vanhemmat ovat olleet Puron tarjoamiin palveluihin. **Psykologin palveluihin** kolme oli erittäin tyytyväisiä, yksi tyytyväinen, yksi melko tyytyväinen ja yksi tyytymätön. **Pikku-Puron kouluun** viisi oli erittäin tyytyväisiä ja kaksi tyytyväisiä. **Tukikäynteihin** kaksi oli erittäin tyytyväisiä, kolme tyytyväisiä, yksi melko tyytyväinen ja yksi melko tyytymätön. **Jälkihuoltoon** neljä oli erittäin tyytyväisiä, kaksi melko tyytyväisiä ja yksi melko tyytymätön. **Perhetyöhön** kolme oli erittäin tyytyväisiä, yksi tyytyväinen, yksi melko tyytyväinen, yksi melko tyytymätön ja kaksi tyytymättömiä. **Yksilöterapiaan** kolme oli erittäin tyytyväisiä, kolme tyytyväisiä ja yksi melko tyytyväinen. **Tutkimusjaksoon** oli kolme erittäin tyytyväisiä, neljä tyytyväisiä ja yksi melko tyytyväinen. **Psykiatrian erikoislääkäripalveluihin** neljä oli erittäin tyytyväisiä, kaksi tyytyväisiä ja yksi tyytymätön.

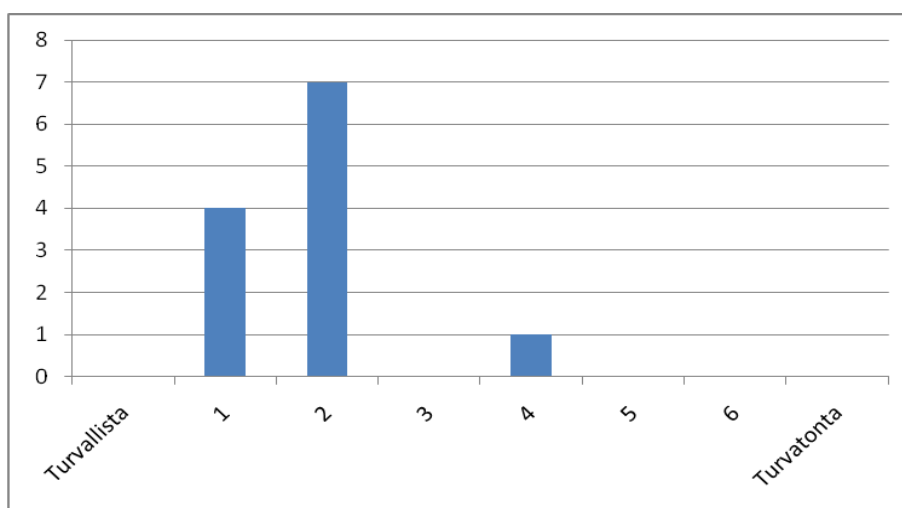
Alla olevista taulukoista käy ilmi vanhempien vastauksien määrä. Taulukkoa tulkitaan siten, että 1=Tyytyväinen, 2=Melko tyytyväinen, 3=Jokseenkin tyytyväinen, 4=Jokseenkin tyytymätön, 5=Melko tyytymätön ja 6=Tyytymätön vaaka-akselin (x-akseli) suuntaisesti.

Taulukko 19. Asumiskodin sijainti ja ympäristö

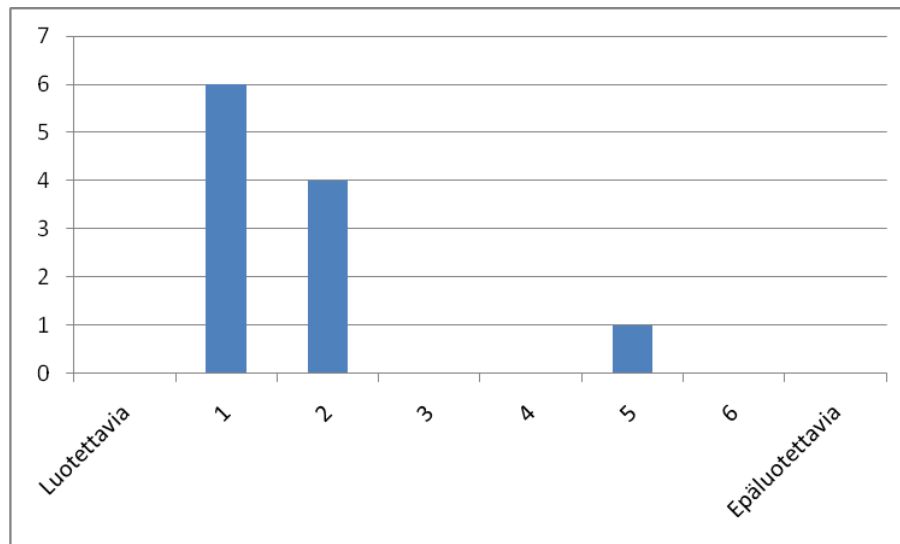
Vanhempien vastauksista ilmenee, että vanhemmat pitivät asumiskodin sijainnin ja ympäristön mielekkäämpänä kuin epämielekkäänä. Kolme vanhemmista piti sijaintia ja ympäristöä mielekkäänä, kahdeksan melko mielekkäänä ja yksi jokseenkin mielekkäänä.

Taulukko 20. Mielestäni asuminen Purossa oli

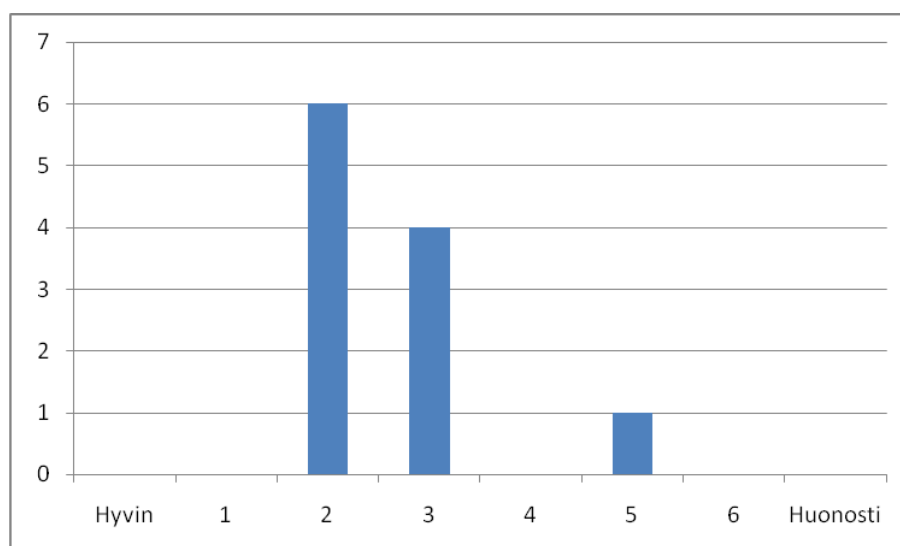
Vanhemmista neljän mielestä asuminen Purossa oli turvallista, seitsemän piti asumista melko turvallisena ja yksi jokseenkin turvattomana.

Taulukko 21. Työntekijät olivat

Vanhemmista kuusi piti työntekijöitä luotettavina, neljä melko luotettavina ja yksi melko epäluotettavina.

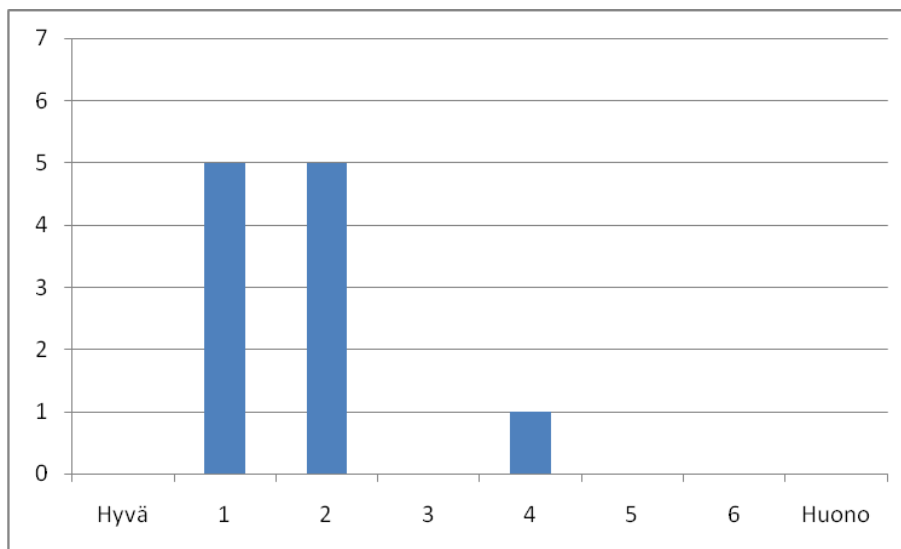
Taulukko 22. Nuori sai työntekijöiltä tukea

Vanhempien mielestä kuusi nuorta sai melko hyvin tukea työntekijöitä, neljä

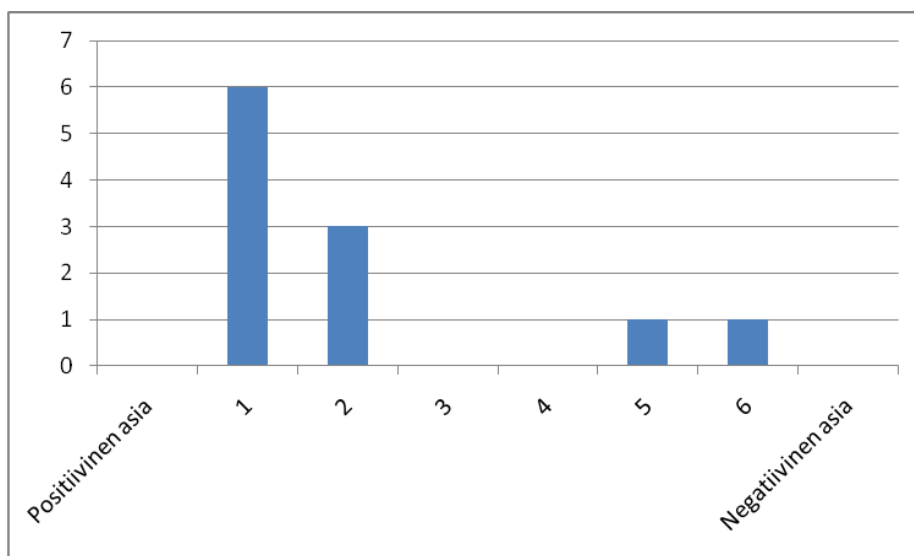
jokseenkin hyvin tukea ja yhden mielestä melko huonosti.

Taulukko 23. Puron ilmapiiri oli

Vanhempien mielestä viiden mielestä ilmapiiri purossa oli hyvä, viiden mukaan melko hyvä ja yhden mielestä jokseenkin huono.

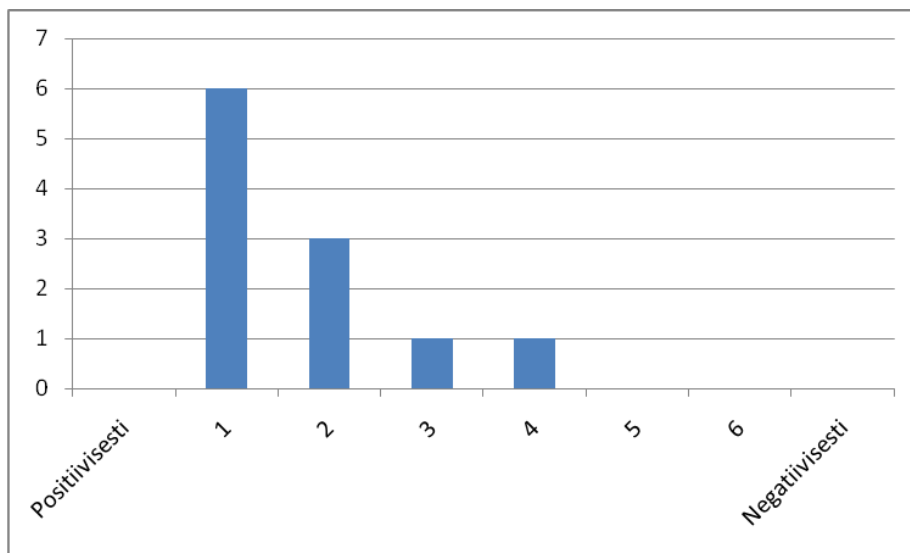
Taulukko 24. Mitä ajattelitte lapsenne Puroon sijoittamisesta kuullessanne siitä ensimmäistä kertaa?

Vanhemmista kuusi piti kuullessaan lapsensa sijoitettavan Puroon positiivisena

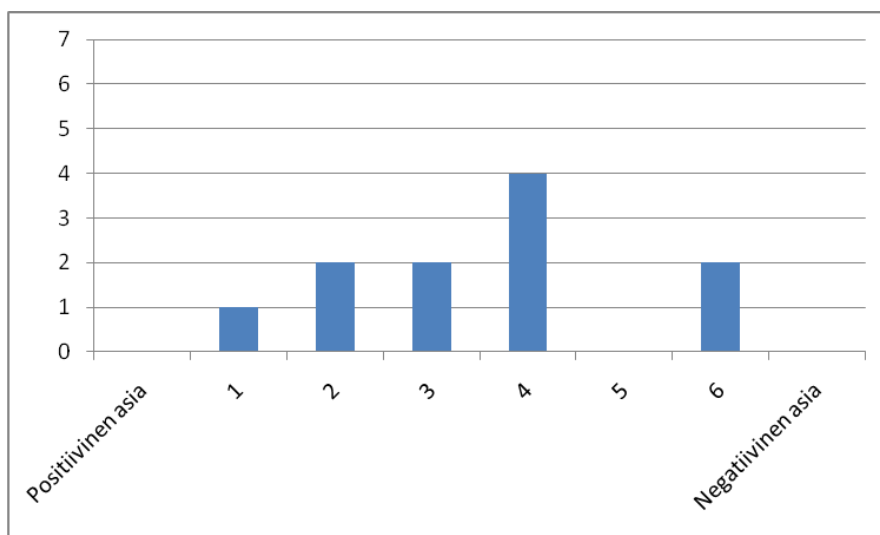
asiana, kolme melko positiivisena asiana, yksi melko negatiivisena asia ja yksi negatiivisena asiana.

Taulukko 25. Miten ajattelitte lapsenne Puroon sijoittamisesta hänen siellä ollessaan, ajattelin siitä?

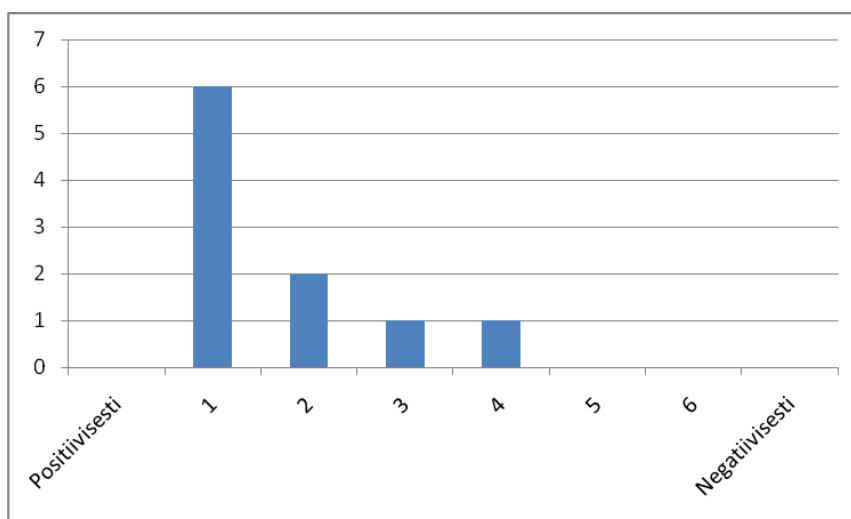
Vanhemmista kuusi ajatteli lapsen sijoittamista Purossa ollessa positiivisesti, kolme melko positiivisesti, yksi jokseenkin positiivisesti ja yksi jokseenkin negatiivisesti.

Taulukko 26. Mitä luulette lapsenne ajatelleen sijoittamisesta Puroon hänen siellä ollessaan? Hän ajatteli sijoittamisesta

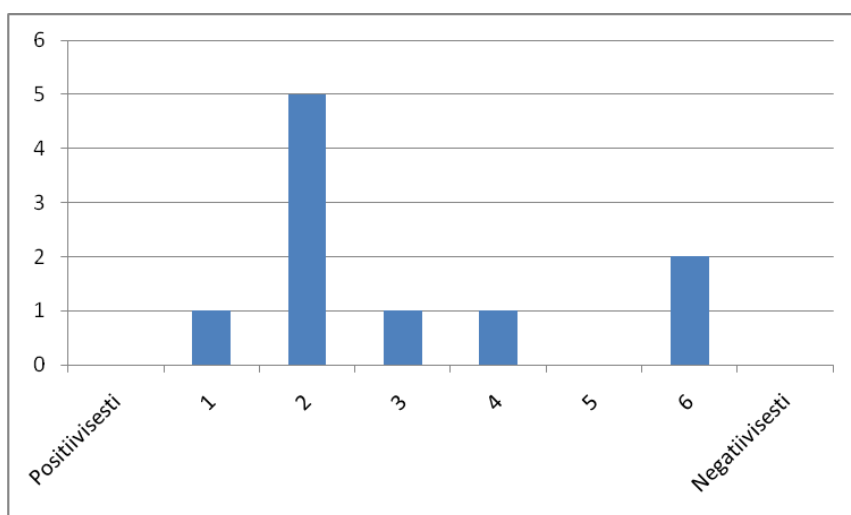
Vanhemmista yksi ajatteli lapsensa ajatelleen sijoittamisen siellä ollessaan positiivisena asiana, kaksi melko positiivisena asiana, kaksi jokseenkin positiivisena asiana, neljä jokseenkin negatiivisena asiana ja kaksi negatiivisena asia.

Taulukko 27. Mitä ajattelette tällä hetkellä lapsenne sijoittamisesta?
Ajattelen siitä

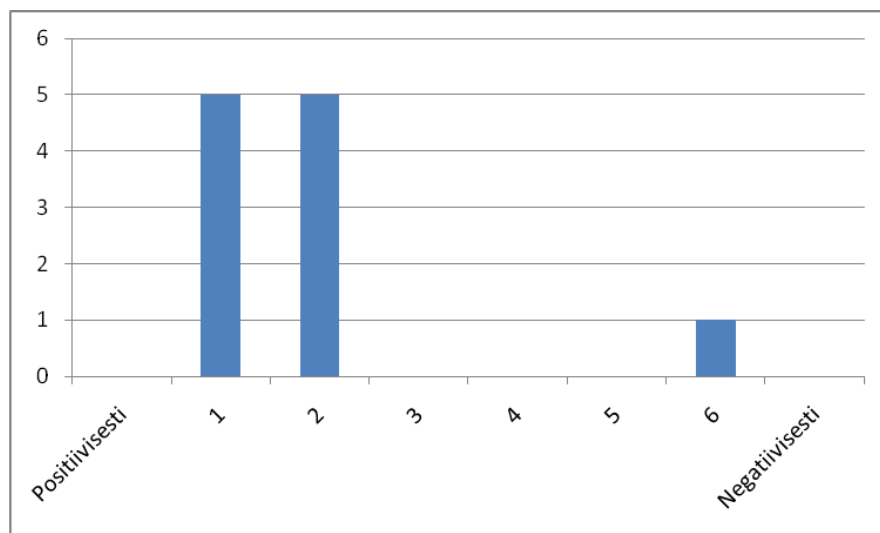
Vanhemmista kuusi ajattelee tällä hetkellä sijoittamista positiivisesti, kaksi melko positiivisesti, yksi jokseenkin positiivisesti ja yksi jokseenkin negatiivisesti.

Taulukko 28. Mitä luulette lapsenne ajattelevan tällä hetkellä Puroon sijoittamisesta? Hän ajattelee siitä

Vanhemmista yksi luulee lapsensa ajattelevan tällä hetkellä sijoittamisen Purossa positiivisesti, viisi melko positiivisesti, yksi jokseenkin positiivisesti, yksi jokseenkin negatiivisesti ja kaksi negatiivisesti.

Taulukko 29. Luuletteko Puroon sijoittamisen vaikuttaneen lapsenne tulevaisuuteen?

Vanhemmista viisi luulee sijoituksen Puroon vaikuttaneen lapsen tulevaisuuteen positiivisesti, viisi melko positiivisesti ja yksi negatiivisesti.

9.6 Vanhempien avointen kysymyksien tulokset

Avoimissa kysymyksissä vanhemmilta kysyttiin mihin ongelmiin haettiin ratkaisua ja apua sijoittamisella, mikä oli hyvää ja huonoa Puron toiminnassa ja palvelussa, kehittämis ehdotuksia Purolle sekä palautetta Purolle ”risujen ja ruusujen” muodossa.

Mihin ongelmiin haettiin ratkaisua ja apua Puroon sijoittamisella?

Vanhemmista 12 (92 %) kertoi mihin ongelmiin Puroon sijoittamisella haettiin ratkaisua. Eniten apua haettiin nuorten käytöshäiriöiden aiheuttamiin ongelmiin sekä koulussa ilmeneviin vaikeuksiin. Toiseksi eniten apua haettiin kotona

ilmeneviin ongelmiin ja rajojen noudattamattomuuteen sekä mielenterveysongelmiin. Myös päihdeongelmat, nuoren syrjäytyminen, rikokset, sosiaalisten taitojen kehittäminen, elämänhallinta sekä ongelmat toisessa perhekodissa olivat syitä mihin vanhemmat halusivat apua Puroon sijoittamisen avulla.

Mikä oli mielestänne hyvää/huonoa Puron toiminnassa/palveluissa?

Vanhemmista yhdeksän (69 %) oli vastannut kohtaan mikä on hyvää ja huonoa Puron toiminnassa. Vanhempien mielestä Puron toiminnassa oli hyvää palvelua, tuen saanti, nuorten vahvuuksien huomiointi, nuorelle annettu vastuu ja vapaus sopivassa suhteessa. Paljon kiitosta sai myös moniammatillinen henkilökunta, ilmapiirin avoimuus, ystävällisyys, myötätunto ja joustavuus. Ainoita huonoja asioita, joita Puron toiminnassa oli, olivat liika päätösvalta nuorelle, läheinen suhde hoitajaan ja vaikka Purossa oli hyviä asioita, se on kuitenkin laitos.

Mitä kehittämis ehdotuksia teillä on koskien Puron toimintaa/palveluja

Kehittämis ehdotuksia antoi seitsemän (54 %) vanhemmista. Vanhemmat kaipasivat lisää resursseja perheiden tukemiseen. Yhden vanhemman mielestä etenkin yksinhuoltajat kaipaavat lisää tukea. Palavereissa kaikilla pitäisi olla tasapuolinen asema, eikä vanhempia saisi leimata hankaliksi, vaikka heidän kanssaan olisi eri mieltä. Jälkihuollon toteuttaminen ja itsenäistyvän nuoren tukeminen tarvitsisi kehittämistä vanhempien mielestä. Jälkihuolto ei saisi tuntua nuorista ”pakkopullalta”. Vanhemmat haluaisivat, että nuoren sosiaalista verkostoa tuettaisiin enemmän, jotta nuori ei syrjäytyisi. Eräs vanhempi oli sitä mieltä, että Puron täytyisi löytää tasapaino toiminnassaan, sopivasti rajoja säilyttäen silti kodinomaisuuden. Puron tulisi olla vastuussa nuorelle antamistaan eväistä.

Taulukko 30. ”Risuja ja ruusuja”

Risut	Ruusut
	"Tämän kyselyn olisi voinut tehdä myös yhteistyökummaneille:sos. Toimistolle ja kouluille"
	"Teette arvokasta työtä suurella sydämellä! - Kiitos-"
	"Kiitos kaikille!"
	"Tuhannet ruusut kaikille siellä ilman teitä XXX ei olisi olemassa. Kiitos siitä kaikesta tuesta ja hoidosta henkilökunnalle"

Vanhemmista vain neljä (31 %) antoi palautetta ja palaute oli pelkästään positiivista. Vanhemmat arvostivat työntekijöitä ja heidän tekemää työtään. Taulukossa 30. on suoria lainauksia vanhempien vastauksista kohtaan ”Risuja ja Ruusuja”.

10 JOHTOPÄÄTÖKSET

Johtopäätöksissä avataan nuorten ja vanhempien vastauksia ja esitellään niistä tekemiämme johtopäätöksiä. Lisäksi vertaillaan mahdollisia nuorten ja vanhempien vastuksia toisiinsa ja tutkitaan yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia.

10.1 Nuorten ja vanhempien ajatuksia Puron toiminnasta ja ympäristöstä

Sijainti ja ympäristö

Asumiskoti Puron sijainnin ja ympäristön mielekkyyttä kysyttäessä kävi ilmi, että vanhemmat olivat tyytyväisempiä Puron sijaintiin ja ympäristöön kuin nuoret. Puro sijaitsee vajaan 5000:n asukkaan kunnassa ja erilaisesta ympäristöstä muuttaneelle nuorelle voi olla vaikeaa sopeutua maaseudun rauhaan. Usein nuoret kaipaavat lähiympäristöstään virikkeitä, eivätkä välttämättä arvosta rauhaa kuten vanhemmat.

Asumisen turvallisuus

Puron turvallisuutta tiedustellessa, vanhemmat ja nuoret pitivät pääosin Purossa asumista turvallisena. Turvallisuuden tunteeseen vaikuttaa varmasti se, että maalla tapahtuu vähemmän väkivaltaa kuin kaupunkiseuduilla (Tuominen 2005). Vain kaksi nuorista koki asumisen täysin turvattomaksi. Tämä saattaa johtua siitä, että nämä nuoret ovat voineet kokea esimerkiksi toisen nuoren uhkana. Lastensuojelunlain 58 §:n mukaan nuorelle on pyrittävä antamaan turvallinen ja virikkeellinen kasvuympäristö sekä nuorta tulee kasvattaa siten, että nuori saa osakseen ymmärrystä, turvaa ja hellyyttä. Jokaisella nuorella pitäisi olla oma huone ja mahdollisuus yksityisyyteen, sillä sen tarve on suuri murrosiässä. Lisäksi lastensuojelulaitoksissa tulisi olla riittävät ja kodinomaiset tilat nuorten yhteistä käyttöä varten. (Saastamoinen 2008, 88–89.)

Työntekijöiden luotettavuus

Kysyessä nuorten ja vanhempien mielipidettä työntekijöiden luotettavuudesta, vanhemmat kokivat työntekijät luotettavammiksi kuin nuoret. Nuoret ovat päivittäin tekemisissä Puron työntekijöiden kanssa ja kiinnittävät paljon huomiota siihen, miten työntekijät pitivät esimerkiksi lupauksistansa kiinni. Jos työntekijät unohtavat antamansa lupauksen, nuori muistaa sen pitkän aikaa.

Keskinäinen luottamus on tukisuhteen kivijalka. Nuoren persoona vaikuttaa siihen, kuinka kauan luottamussuhteen rakentaminen voi viedä. Lastensuojelun asiakkaana olevilla nuorilla on vaikeuksia luottaa aikuiseen ja tutustuminen on hidasta. (Korhonen 2005, 49.) Esimerkiksi nuorella Purossa omahoitaja on voinut vaihtua useasti ja luottamusta ei ole ehtinyt syntyä nuoren ja hoitajan välillä. Myös nuori on voinut olla sijoitettuna Puroon vain hetken aikaa, jolloin luottamusta ei ole vielä syntynyt. Vanhemmat voivat taas pitää työntekijöitä luotettavina jos heidän välinen yhteistyö on sujunut hyvin.

Työntekijöiltä saatu tuki

Nuorten mielestä työntekijöiltä saatu tuki oli sekä hyvää että huonoa. Pääasiassa tuki koettiin riittävänä. Vain kolme nuorista koki saavansa liian vähän tukea. Nuoret saattavat kokea tuen saannin eri tavalla. Nämä nuoret, jotka saivat vähemmän tukea voivat olla moniongelmaisempia ja tarvitsevat erityisen paljon tukea. Tuen kokeminen vähäiseksi saattaa johtua myös siitä, että nuoren ja työntekijän yhteistyö ei toimi henkilökemioiden takia. Suurin osa vanhemmista oli melko tyytyväisiä nuoren saamaan tukeen Purossa. Vain yksi koki tuen saannin melko huonoksi. Vanhemmat olivat tyytyväisempiä nuoren saamaan tukeen, kuin nuori itse. Tämä voi johtua siitä, että vanhemmat eivät tiedä aivan kaikkea työntekijän ja nuoren välisestä suhteesta.

Työntekijöiden asettamat rajat

Nuorilta kysyttäessä työntekijöiden asettamista rajoista, he kokivat rajat enimmäkseen oikeudenmukaisiksi. Hajontaa oli kuitenkin paljon ja kaksi nuorta koki rajat täysin epäoikeudenmukaisiksi. Tämä voi johtua siitä, että kyseiset nuoret eivät ole saaneet tahtoaan läpi Purossa ja kotona heille on ehkä annettu paljon periksi eivätkä vanhemmat ole kyenneet rajojen asettamiseen.

Puron ilmapiiri

Nuoret pitivät Puron ilmapiiriä sekä hyvänä että huonona, kun taas vanhemmat pääasiallisesti hyvänä. Tämä voi johtua siitä, että nuori joutuu jakamaan arkensa muiden ongelmaisten nuorten kanssa ja kokee omien ongelmiansa lisäksi myös muiden Purossa asuvien nuorten vaikeuksia. Vanhempien on helpompi kokea ilmapiiri hyväksi, koska he vain vierailevat Purossa eivätkä asu siellä niin kuin nuoret.

10.2 Nuorten ja vanhempien mielipiteitä sijoituksesta

Tieto Puroon sijoittamisesta ensimmäisellä kerralla

Nuorten kuullessa Puroon sijoittamisesta ensimmäistä kertaa, suurin osa jopa kahdeksan nuorta kymmenestä koki sijoituksen täysin huonona asiana. Tämä saattaa johtua siitä, että nuori voi pelätä, kun hänet erotetaan vanhemmistaan ja läheisistään ja sijoitetaan tuntemattomaan ympäristöön, koska huostaanotto on aina voimakas puuttuminen nuoren ja hänen perheensä itsemääräämisoikeuteen.

Nuorten mielestä heidän vanhempansa ajattelivat sijoittamisen ensimmäistä kertaa siitä kuullessaan sekä hyvänä että huonona asiana. Nuoret saattoivat ajatella, että vanhempien mielestä on hyvä, että he saavat hoitoa ja apua ongelmiinsa ja saavat etäisyyttä kotona oleviin ongelmiin. Vanhempien itse kuullessaan nuoren sijoituksesta ensimmäistä kertaa, he kokivat sen olevan enimmäkseen positiivinen

asia. Vanhemmista jopa kuusi koki sijoituksen täysin positiiviseksi ja vain yksi täysin negatiiviseksi. Vanhemmat saattavat tuntea häpeää ja syyllisyyttä, mutta vastauksista päätellen he varmasti tiesivät sijoituksen hetkellä, että se on paras ratkaisu lapsen kannalta.

Mietteet Purossa oloaikana

Nuoret ajattelivat Purossa asuessaan sijoituksen olevan sekä hyvä että huono asia. Tämä saattaa johtua siitä, että nuoret kokivat sijoituksen eri tavoin. Osa nuorista oppii hyväksymään sijoituksen tarpeen ja osa ei hyväksy sitä koskaan. Myös vanhemmat olivat sitä mieltä, että nuoret kokivat asumisen Purossa sekä huonona että hyvänä asiana sijoituksen aikana. On selvää, että vanhemmat kuulevat nuorten mielipiteitä sijoituksesta esimerkiksi kotilomilla sekä tapaamisissa ja tietävät täten mitä nuori ajatella.

Vanhemmat ajattelivat nuoren sijoituksen olevan positiivisempi asia kun nuori asui Purossa, kuin kuullessaan sijoituksesta ensimmäistä kertaa. Vanhemmat olivat ehkä huomanneet, että nuori saa tarvitsemaansa apua Purossa. Alkujärkytys alkoi olla ohi ja vanhemmat osasivat ajatella sijoituksen tarpeellisuuden realistisemmin. Nuorten mielestä vanhemmat pitivät sijoitusta nuoren siellä asuessa enemmän positiivisena kuin negatiivisena asiana.

Ajatuksia tällä hetkellä Puroon sijoittamisesta

Tällä hetkellä nuorista kolme ajattelee Puroon sijoittamisen olleen pääasiallisesti hyvä asia ja neljä nuorista kokee sijoituksen olleen huono asia. Muut nuoret ovat kokeneet sijoituksen melko hyvänä tai jokseenkin hyvänä. Nuoret, jotka ajattelevat sijoituksen tällä hetkellä hyvänä asiana, ovat varmasti saaneet eväitä tulevaisuuteen ja ovat hyväksyneet sijoituksen tarpeellisuuden. Sijoitusta huonona asiana pitävät nuoret ovat luultavasti lähteneet Purosta huonoin tuloksin eikä heidän kanssa ole päästy tavoiteltuihin tuloksiin. Vanhemmat kokevat, että nuoret

ajattelevat tällä hetkellä sijoituksen olevan enemmän positiivinen kuin negatiivinen asia.

Nuorten vastauksista päätellen, he ajattelivat vanhempiensa kokevan sijoituksen tällä hetkellä enemmän hyvänä kuin huonona asiana. Vanhemmilta kysyttäessä heidän ajatuksiaan tällä hetkellä nuoren sijoituksesta, he kokevat pääasiassa sijoituksen hyvänä asiana. Tästä voi päätellä, että sijoituksen aikana on turvattu onnistuneesti nuoren ja vanhemman välistä suhdetta (Saastamoinen 2008, 88).

Sijoituksen vaikutus tulevaisuuteen

Suurin osa nuorista on kokenut, että sijoitus on vaikuttanut joko positiivisesti tai jokseenkin positiivisesti heidän tulevaisuuteensa. Vain yksi nuori on kokenut sijoituksen vaikuttavan negatiivisesti tulevaisuuteen ja kaksi jokseenkin negatiivisesti. Myös vanhemmat kokevat sijoituksen vaikuttaneen positiivisesti tai melko positiivisesti nuoren tulevaisuuteen. Vain yksi vanhemmista ajatteli sijoituksen olleen negatiivinen asia tulevaisuutta ajattelen. Tästä voi päätellä, että sijoitus on onnistunut ja tavoitteet ovat täyttyneet.

Jälkihuolto ja yhteydenpito

Suurin osa nuorista ei kuulunut jälkihuollon piiriin. Jälkihuolto on vapaaehtoista ja vain kolme yhdestätoista on halunnut sitoutua jälkihuoltoon. Nuoret, jotka eivät kuuluneet jälkihuollon piiriin, eivät ole sitä ehkä tarvinneet tai ovat olleet sitä vastaan, koska eivät ole muutenkaan hyväksyneet sijoitusta.

Nuorista suurin osa on ollut vähäisessä yhteydessä Puroon lähdön jälkeen. Kaksi nuorista ei ole ollut lainkaan yhteydessä Puroon ja yksi useasti. Vähäinen yhteydenpito saattaa johtua siitä, että nuori ei ole kokenut työntekijöitä niin läheisiksi, että pitäisi heihin yhteyttä. Toiset samaan aikaan Purossa asuneet nuoret ovat saattaneet jo lähteä Purosta, joten nuorella ei välttämättä ole enää

läheisiä ystäviä asumiskodissa.

Nuorelle mieleen jäänein kokemus Purossa sijoittamisen ajalta

Nuorille jääneet kokemukset olivat enemmän positiivisia kuin negatiivisia, joka on hyvä merkki. Ihmiselle jää usein mieleen joko todella hyvät tai todella huonot asiat. Suurimmalle osalle Purossa asuneista nuorista mieleenpainuvin kokemus oli tapahtunut jonkun toisen nuoren kanssa. Ne olivat esimerkiksi yhteisiä retkiä tai muuten liittyivät sosiaalisiin suhteisiin. Negatiiviset asiat koskivat joko hoitajien käytöstä tai itsellä tai muilla nuorilla ilmeneviä ongelmia. Kyseessä on lastensuojelulaitos, joten ympäristössä tapahtuu monenlaisia asioita itselle sekä muille. Tästä syystä negatiiviset muistot jäävät helposti mieleen.

Kehittämisehdotukset Purolle nuorilta ja vanhemmilta

Nuoret antoivat niukasti kehittämisehdotuksia ja tämä voi johtua siitä, että nuori ei enää asu Purossa, joten Puron asiat eivät välttämättä enää kiinnosta. Ne nuoret, jotka vastasivat kysymykseen, heidän mielestään eniten kehitettävää oli hoitajien käytöksessä. Monelle nuorelle jäi ikäviä kokemuksia hoitajista, joten kehittämisehdotuksetkin koskivat juuri Puron henkilökuntaa.

Vanhemmat kaipaivat lisää resursseja koko perheen tukemiseen. Palaverieissa pitäisi huomioida kaikkia osapuolia. Myös jälkihuollon aikana nuoren tukemista tulisi kehittää, sillä jälkihuolto tuntuu nuoresta usein vain pakolliselta suoritukselta. Jälkihuollon aikana tulisi myös tukea nuorta ja hänen sosiaalisia verkostojaan, että nuori ei syrjäytyisi.

Vanhempien tietoisuus Puron toiminnasta ennen sijoitusta

Suurimmalle osalle vanhemmista Puron toiminta ei ollut entuudestaan tuttua. Tämä voi johtua siitä, että Puron toiminta on aloitettu vasta vuonna 2002, joten

Purolla ei ole pitkää historiaa. Vain kaksi vanhemmista tiesi Puron toiminnasta ja he olivat saaneet tiedon koulukuraattorilta, sosiaalityöntekijältä, työn kautta tai ystävältä. Näiden vanhempien lapsilla on voinut olla ongelmia koulussa jo ennen sijoitusta tai koko perhe on saattanut olla sosiaalihuollon asiakas jo pidempään.

Nuoren ja perheen saama tuki ja sijoittamisella haettu apu

Kaikki vanhemmat lukuun ottamatta yhtä olivat sitä mieltä, että lapsi sai tarvittavaa apua Purossa. Elämänhallinta, sosiaaliset taidot ja nuoren itsenäistymisen tukeminen olivat onnistuneet vanhempien mukaan. Vanhempien luottelemat asiat ovat usein niitä asioita, joihin sijoituksella haetaan apua. Myös henkilökunta sai kiitosta ammattitaidostaan, joka kertoo että nuori on saanut apua Purossa. Vanhempi, joka ei ollut tyytyväinen nuorelle annettuun apuun, koski nuoren itsenäistymistä. Perheenä vanhemmat olivat saaneet tarpeeksi tukea ja neuvoja sekä heitä oli kuunneltu.

Tyytymättömät vanhemmat olisivat kaivanneet lisää tukea nuoren koulunkäyntiin ja perheen huomioimiseen. Nuorilla on luultavasti ollut ongelmia koulussa ja niihin ei ole puututtu vanhempien toivomalla tavalla.

Sijoituksella haettiin eniten apua käytöshäiriöiden aiheuttamiin ongelmiin ja koulunkäyntivaikeuksiin. Käytöshäiriö on yleinen häiriö, joka on yleistynyt viime vuosien aikana huomattavasti. Koulussa ilmenevät ongelmat lisääntyvät käytöshäiriön myötä ja saattavat johtaa jopa koulukiusaamiseen. (Huttunen 2008.) Apua haettiin myös vanhemmuuden ongelmiin kuten rajojen asettamiseen sekä nuoren elämässä ilmeneviin ongelmiin kuten päihteet ja rikokset, syrjäytyminen, sosiaalisten taitojen puute ja elämänhallinta. Nämä ongelmat kuuluvat murrosikään, mutta näillä nuorilla ongelmat ovat poikkeuksellisen suuria.

Henkilökunnan ammattitaitoisuus vanhempien kokemana

Suurin osa vanhemmista piti henkilökuntaa ammattitaitoisena kuuntelutaidon, neuvojen, heidän asettamien rajojen, yhteistyötaidon sekä luottamuksellisuuden vuoksi. Tästä voi päätellä, että Purossa on ammattitaitoista ja hyvin koulutettua henkilökuntaa. Vain yksi ei pitänyt henkilökuntaa ammattitaitoisena, mutta ei kuitenkaan perustellut vastaustaan.

Tyytyväisyys Puron tarjoamiin palveluihin

Vanhemmat olivat suurimmaksi osaksi tyytyväisiä kaikkiin palveluihin mutta erityisen tyytyväisiä oltiin Pikku-Puron kouluun, jälkihuoltoon ja psykiatrian erikoislääkäripalveluihin. Eniten kehitettävää Puron palveluissa olisi perhetyössä.

”Risut ja ruusut” nuorilta ja vanhemmilta

Nuoret antoivat tasapuolisesti risuja ja ruusuja. Jälleen kerran henkilökunta sai kiitosta sekä nuorilta että vanhemmilta. Nuoret antoivat risuja Purolle yleisesti, koska heidän viettämänsä aika Purossa oli ollut ainoastaan kurjaa heidän mielestään. Yksi nuorista oli kokenut, että Purossa oli liikaa sijoitettuja nuoria, mikä voi johtua siitä, että nuori jäi henkilökohtaisesti vähemmälle huomiolle ja koki muut nuoret häiritseviksi.

10.3 Tulosten luotettavuus ja tavoitteet

Vastauksista tehdyt johtopäätökset eivät ole luotettavia, sillä vastausprosentti oli niin pieni, että emme voineet tehdä yleistäviä päätelmiä niistä. Nuorten ja vanhempien vastaukset ovat luotettavia, koska kaikkien kokemukset ovat yksilöllisiä, eikä oikeita ja vääriä vastauksia ole.

Tutkimuksemme tulokset ovat käyttökelpoisia siltä osin, että johtopäätöksistä voi

poimia kehittämis ehdotuksia Puron toimintaan. Tavoitteemme toteutui, koska saimme vastauksista paljon ideoita ja ehdotuksia Puron toiminnan kehittämiseen. Vastauksista kävi hyvin ilmi Puron heikkoudet ja vahvuudet ja nämä huomioon ottaen Puron toimintaa voidaan kehittää.

11 POHDINTA

Mielestämme tutkimukselle asettamamme tavoitteet vastasivat hyvin tutkimuksesta saamiimme johtopäätöksiä. Saimme vastauksista paljon ideoita ja ehdotuksia Puron toiminnan kehittämiseen. Vastauksista kävi hyvin ilmi Puron heikkoudet ja vahvuudet ja nämä huomioon ottaen Puron toimintaa voidaan kehittää. Meille oli alusta asti tärkeää, että työmme tulisi olemaan hyödyksi sekä meille että muille, tässä tapauksessa Purolle.

Vastauksista tehty johtopäätökset eivät ole luotettavia, sillä vastausprosentti oli niin pieni, että emme voineet tehdä yleistäviä päätelmiä niistä. Nuorten ja vanhempien vastaukset ovat luotettavia, koska kaikkien kokemukset ovat yksilöllisiä, eikä oikeita ja vääriä vastauksia ole olemassa. Tutkimuksemme tulokset ovat käyttökelpoisia siltä osin, että johtopäätöksistä voi poimia kehittämis ehdotuksia Puron toimintaan. Puron toiminta on jatkunut nyt noin kahdeksan vuotta, eikä opinnäytetyömme kaltaista tutkimusta ole ennen Purolle tehty. Koska toiminta on jatkunut jo pitkään, on Purolle varmasti todella tärkeää saada asiakkailta saatua palautetta tekemiemme johtopäätöksien muodossa ja parantaa palvelun laatua. Toivomme, että kehittämis ideat otetaan Purossa vastaan niitä pohtien ja hyväksikäyttäen.

Tutkimuksen toteuttamisessa ja aikataulun pitämisessä ei ollut meillä ongelmia. Saimme työn valmiiksi sovitussa ajassa. Yhteisen ajan löytäminen oli ajoittain vaikeaa, sillä suoritimme samalla viimeisiä kursseja koulussa ja kävimme molemmat myös töissä opinnäytetyön tekemisen ohella.

Olemme tyytyväisiä pääosin työhömmе, mutta olisimme tehneet myös jotain toisin. Laatimissamme kyselylomakkeissa oli hieman vaikeasti muotoiltuja kysymyksiä, jotka aiheuttivat meille itsellekin päänvaivaa tuloksia avatessa. Olisi ollut myös kannattavaa vähentää kysymyksiä, sillä kysymysten analysoiminen vei todella paljon aikaa ja energiaa. Opinnäytetyöhön tuli myös liikaa kaavioita

emmeä pystyneet keskittymään yksittäisiin kysymyksiin tarpeeksi.

Opinnäytetyömme mahdollistaa jatkotutkimusten tekemisen. Tutkimusta voisi jatkaa selvittämällä Purosta lähteneiden nykytilannetta tarkemmin. Olisi mielenkiintoista tietää, millaiset tulevaisuuden eväät Puro on heille antanut ja minkälaista elämää he juuri nyt elävät.

LÄHTEET

Anttila, Eronen, Kallio, Kanninen, Kauppinen, Paavilainen, Salo 2005. Persoona 2. Kehityopsykologia. 3. p. Helsinki. Edita Prima Oy.

Arkimies, Kirsikka 2008. Terveisiä sijaisperheestä! Yhdessä lapsen parhaaksi. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.

Eriksson, Esa & Arnkil, Tom Erik 2009. Taking up One's Worries- A Handbook on Early Dialogues. Jyväskylä. Gummerus Printing.

Fahrman, Monica 1993. Barn i kris. Sweden. Studentlitteratur.

Haapala, Heidi & Mäntylä, Mari 2008. Puron perehdyttämis kansio. Laihia.

Heikkilä, Marianne & Luumi, Pertti 2004. Rakasta lasta – suojele lapsuutta. Helsinki. Gummerus Kirjapaino Oy.

Hellsten, Tommy 2000. Föräldraskap-makt med ansvar. Helsinki. WS Bookwell.

Hietanen, Marko 2007. Perehdyttämisopas. Laihia.

Hiilamo, Heikki 2008. Sijoitettujen lasten määrä on häpeä [online]. Päivitetty 14.9.2008 [viitattu 19.10.2008]. Saatavilla www-muodossa: <URL: <http://www.hs.fi/keskustelu/&%2334%3BSijoitettujen+lasten+m%E4%E4r%E4+on+h%E4pe%E4&%2334%3B/thread.jsps?threadID=139202&tstart=0>>.

Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutkin ja kirjoitan. 15 p. Hämeenlinna. Kariston Kirjapaino Oy.

Huttunen, Matti 2008. Lasten ja nuorten käytöshäiriöt [online]. Päivitetty 05.09.2008 [viitattu 22.10.2009] Saatavilla www-muodossa: <URL: http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00382>.

Inkinen, Matti 2001. Näkymätön lapsi aikuispsykiatriassa. Tampere. Tammer-Paino Oy.

Isohanni, Matti & Joukamaa, Matti. Skitsofrenia ja muut psykoosit [online]. [viitattu 24.9.2009]. Saatavilla www-muodossa: <URL: http://therapiafennica.fi/wiki/index.php?title=Skitsofrenia_ja_muut_psykoosit>.

Kannelmaa, Juhani 2008. Toimintasuunnitelma. Vähäkyrö.

Kaunisto, Marketta 2008. Lastensuojelu [online]. Helsinki. Kuntatiedon keskus, päivitetty 24.01.2008 [viitattu 4.10.2009]. Saatavilla www-muodossa: <URL:http://www.kunnat.net/k_peruslistasivu.asp?path=1;29;353;10336;59563>.

Keinänen, Matti & Engblom, Päivikki 2007. Nuoren aikuisen psykodynaaminen psykoterapia. Keuruu. Otavan Kirjapaino Oy.

Kekkonen, Marjatta 2004. Vanhemmuutta etsimässä ja tukemassa-Lapsiperheiden peruspalveluiden kehittäminen. Saarijärvi. Gummerus Kirjapaino Oy.

Kemppinen, Pertti 1997. Nuori minänsä vankina II osa. Vantaa. Tummavuoren Kirjapaino Oy.

Kemppinen, Pertti & Rouvinen-Kemppinen, Katriina 2004. Lasten kasvatuksen aarrearkku. Vantaa. Kannustusvalmennus P. & K. Oy.

Korhonen, Anu 2005. Lastensuojelun tukihenkilön käsikirja. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.

Koskentausta, Terhi 2006. Käytöshäiriöopas vanhemmille [online]. Päivitetty lokakuussa 2006. [viitattu 26.09.2009]. Saatavilla [www-muodossa: <URL:http://www.janssen-cilag.fi/content/literature/janssen-cilag.fi_fin/jc-060611_021_kaytoshairio-opas_vanhemmille.pdf>](http://www.muodossa.fi/content/literature/janssen-cilag.fi_fin/jc-060611_021_kaytoshairio-opas_vanhemmille.pdf).

L417/2007. Lastensuojelulaki 13.4.2007/417 [online]. [viitattu 22.9.2009]. Saatavilla [www-muodossa: <URL:http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>](http://www.muodossa.fi/ajantasa/2007/20070417).

Laaksonen, Sari 2004. Jälkihuolto-opas. Saarijärvi. Gummerus kirjapaino Oy.

Laiho, Marianna 2007. Lapsen maailma. nro. 8, 23.

Lastensuojelulaki 2004. Euro Tv-News/opetusohjelmat. Rovaniemi.

Lastensuojelun keskusliitto 2004. Valtakunnalliset sijaishuollon laatukriteerit. Jyväskylä. Gummerus kirjapaino Oy.

Lastensuojelun keskusliitto 2009a. Lastensuojelu ja sijaishuolto [online]. [viitattu 23.09.2009]. Saatavilla [www-muodossa: <URL:<http://www.lskl.fi/showPage.php?page_id=84#sijaishuolto>](http://www.muodossa.fi/showPage.php?page_id=84#sijaishuolto).

Lastensuojelun keskusliitto 2009b. Vanhemmuus [online]. [viitattu 13.10.2009]. Saatavilla [www-muodossa: <URL:http://www.lskl.fi/showPage.php?page_id=51>](http://www.muodossa.fi/showPage.php?page_id=51).

Lastensuojelun keskusliitto 2009c. Kekseliäs kasvatus [online]. [viitattu 13.10.2009]. Saatavilla [www-muodossa: <URL:http://www.lskl.fi/showPage.php?page_id=50>](http://www.muodossa.fi/showPage.php?page_id=50).

Lastensuojelun keskusliitto 2009d. Perheen vaikeudet ja menetykset [online]. [viitattu 15.10.2009]. Saatavilla [www-muodossa:](http://www.muodossa.fi) <URL:http://www.lskl.fi/showPage.php?page_id=52#talousv>.

Lastensuojelun keskusliitto 2009e. Lapsiin kohdistuva väkivalta [online]. [viitattu 13.10.2009]. Saatavilla [www-muodossa:](http://www.muodossa.fi) <URL:http://www.lskl.fi/showPage.php?page_id=40>.

Lastensuojelun keskusliitto 2009f. Lapsen kaltoinkohtelu [online]. [viitattu 13.10.2009]. Saatavilla [www-muodossa:](http://www.muodossa.fi) <URL:http://www.lskl.fi/showPage.php?page_id=12>.

Lastensuojelun keskusliitto 2009g. Perheen vaikeudet ja menetykset [online]. [viitattu 15.10.2009]. Saatavilla [www-muodossa:](http://www.muodossa.fi) <URL:http://www.lskl.fi/showPage.php?page_id=52#vanhemman_mi>.

Laukkanen Eila, Marttunen Mauri, Miettinen Seija, Pietikäinen Matti 2006. Nuoren psyykkisten ongelmien kohtaaminen. Hämeenlinna. Karisto Oy.

Lepola Ulla, Koponen Hannu, Leininen Esa, Joukanmaa Matti, Isohanni Matti ja Hakola Panu 1996. Psykiatria. Juva. WSOY.

Luoma, Ilona. Lasten käytöshäiriöt [online]. [viitattu 29.09.2009]. Saatavilla [www-muodossa:](http://www.muodossa.fi) <URL:http://therapiafennica.fi/wiki/index.php?title=Lasten_k%C3%A4yt%C3%B6sh%C3%A4iri%C3%B6t>.

Mahkonen, Sami 2007. Lastensuojelu ja laki. Helsinki. Edita Prima Oy.

Mahkonen, Sami 2003. Lastensuojeluilmoitus. Jyväskylä. Gummerus kirjapaino oy.

Mannerheimin lastensuojeluliitto 2009. Tunteilla on tarkoitus [online]. [viitattu 14.10.2009]. Saatavilla [www-muodossa:](http://www.mll.fi/nuortennetti/asiaa/vanhempien_ero/eroon_liittyvat_tunteet/tunteilla_on_tarkoitus2.>) <URL: http://www.mll.fi/nuortennetti/asiaa/vanhempien_ero/eroon_liittyvat_tunteet/tunteilla_on_tarkoitus2.>.

Mikkola, Matti & Helminen, Jarkko 1994. Lastensuojelu. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.

Nuorisopsykiatrinen Asumiskoti Puro 2009 [online] [viitattu 01.10.2009]. Saatavilla [www-muodossa:](http://www.netikka.net/puro/>) <URL: <http://www.netikka.net/puro/>>.

Penttinen, Hannu. Koululaisen mielenterveys [online]. [viitattu 23.09.2009]. Saatavilla [www-muodossa:](http://www.asemanlapset.fi/articles/451/>) <URL: <http://www.asemanlapset.fi/articles/451/>>.

Puonti, Anna-Maija, Saarnio, Tuula, Hujala, Anne 2004. Lastensuojelu tänään. Jyväskylä. Tammi.

Roos, J P 2004. Huostaanottokirja. Jyväskylä. Design Nurmisaari.

Rousu, Sirkka, Holma Tupu 2003. Lastensuojelupalveluiden hankinta ja tuottaminen. Helsinki. Suomen kuntaliitto.

Rousu, Sirkka, Holma Tupu 1999. Laadunhallinnan perusteita lastensuojelutyöhön. Helsinki. Suomen kuntaliitto.

Räsänen, Pirkko 2006 a. Skitsofrenia [online]. Päivitetty 14.08.2006 [viitattu 28.09.2009]. Saatavilla [www-muodossa:](http://www.poliklinikka.fi/?page=2640316&id=2981031&)

<URL:<http://www.poliklinikka.fi/?page=2640316&id=2981031&>>.

Räsänen, Pirkko 2006 b. Ahdistuneisuushäiriö [online]. Päivitetty 14.08.2006 [viitattu 28.09.2009]. Saatavilla [www-muodossa:](http://www.poliklinikka.fi/?page=7356044&id=3162130) <URL:

<http://www.poliklinikka.fi/?page=7356044&id=3162130>>.

Räsänen, Eila, Moilanen, Irma, Tamminen, Tuula, Almqvist, Fredrik 2000. Lasten-nuorisopsykiatria. 2p. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.

Räty Tapio 2007. Uusi lastensuojelulaki. Helsinki. Edita Prima Oy.

Saastamoinen, Kati 2008. Lapsen asema sijaishuollossa -Käsikirja arjen toimintaan. Helsinki. Edita Prima Oy.

Schulman, Gustav 2009. Lapsen maailma. nro 4, 21.

Sihvola, Seija 2002. Voimaa vanhemmuuteen. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.

Sosiaaliportti 2009. Kiireellinen sijoitus [online]. Päivitetty 12.03.2009 [viitattu 13.10.2009]. Saatavilla [www-muodossa:](http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/kiireellinensijoitus/) <URL:<http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/kiireellinensijoitus/>>.

Sydänmaalakka, Olavi 2008. Lapsen maailma. nro 8, 11.

Taskinen, Sirpa 2007. Lastensuojelulaki, soveltamisopas. Vaajakoski. Gummerus Kirjapaino Oy.

Terveiden ja hyvinvoinninlaitos 2008. Nuorten itsetuhokäyttäytymisen tunnistaminen ja arviointi - tietoa nuorten kanssa työskenteleville aikuisille [online]. Päivitetty 3.12.2008 [viitattu 13.9.2009]. Saatavilla [www-muodossa: <URL:http://www.ktl.fi/portal/suomi/osastot/mao/mielenterveystietoa/nuorten_its_tuhokayttaytyminen>](http://www.ktl.fi/portal/suomi/osastot/mao/mielenterveystietoa/nuorten_its_tuhokayttaytyminen).

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2006. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 1-4. p. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.

Tuominen, Martti 2005. Väkivaltakokemukset kaupungissa ja maalla [online]. Päivitetty 03.08.2005 [viitattu 13.10.2009]. Saatavilla [www-muodossa: <URL: http://www.optula.om.fi/uploads/887ytzh3r479_1.pdf>](http://www.optula.om.fi/uploads/887ytzh3r479_1.pdf).

Valkonen, Leena 1995. Kuka on minun vanhempani?-Perhehoitonuorten vanhempi-suhteet. Saarijärvi. Gummerus Kirjapaino Oy.

Välimäki Maritta, Holopainen Anja, Jokinen Maija 2000. Psykiatrinen hoitotyö muutoksessa. Juva. WS Bookwell Oy.

LIITE 1

KYSELY PUROON SIJOITETUN LASTEN VANHEMMILLE/HUOLTAJILLE

1. Vastaaja

Äiti ☐ Isä ☐ Muu huoltaja ☐

2. Lapsenne ikä

Puroon mentäessä _____

Purosta lähtiessä _____

3. Kuinka monta vuotta lapsenne Purossa asumisesta on aikaa?

1-3v ☐

Yli 3v. ☐

4. Tiesittekö entuudestaan Puron toiminnasta?

Kyllä ☐ Mistä sain tietää _____

Ei ☐

5. Mihin ongelmiin haettiin ratkaisua ja apua Puroon sijoittamisella?

6. Saiko lapsenne mielestänne tarvittavaa apua Purossa?

Kyllä ☐ Kerro, mitä _____

Ei ☐ Kerro, miksi _____

7. Saitteko perheenä mielestänne tarvittavaa apua ja tukea Purossa?

Kyllä ☐ Kerro, mitä_____

Ei ☐ Kerro, miksi_____

8. Onko Purossa mielestänne riittävän ammattitaitoinen henkilökunta?

Kyllä ☐ Miksi?_____

Ei ☐ Miksi?_____

9. Olkaa hyvä ja arvioikaa seuraavassa tyytyväisyyttänne Puron palveluihin.

Arvioikaa vain ne palvelut, joita olette käyttäneet asteikolla 1-6.

Psykiatrian erikoislääkäripalvelut

Erittäin tyytyväinen 1 2 3 4 5 6 Erittäin tyytymätön

Tutkimusjakso Erittäin tyytyväinen 1 2 3 4 5 6 Erittäin tyytymätön

Yksilöterapia Erittäin tyytyväinen 1 2 3 4 5 6 Erittäin tyytymätön

Perhetyö Erittäin tyytyväinen 1 2 3 4 5 6 Erittäin tyytymätön

Jälkihuolto Erittäin tyytyväinen 1 2 3 4 5 6 Erittäin tyytymätön

Tukikäynti Erittäin tyytyväinen 1 2 3 4 5 6 Erittäin tyytymätön

Pikku-Puron koulu Erittäin tyytyväinen 1 2 3 4 5 6 Erittäin tyytymätön

Psykologin palvelut Erittäin tyytyväinen 1 2 3 4 5 6 Erittäin
tyytymätön

10. Olkaa hyvä ja arvioikaa seuraavassa lapsenne sijoitusta Purossa.

10.1 Asumiskodin sijainti ja ympäristö olivat

Mielekkäitä 1 2 3 4 5 6 Epämielekkäitä

10.2 Mielestäni asuminen Purossa oli

Turvallista 1 2 3 4 5 6 Turvatonta

10.3 Työntekijät olivat

Luotettavia 1 2 3 4 5 6 Epäluotettavia

10.4 Nuori sai työntekijöiltä tukea

Hyvin 1 2 3 4 5 6 Huonosti

10.5 Puron ilmapiiri oli

Hyvä 1 2 3 4 5 6 Huono

10.6 Mitä ajattelitte lapsenne Puroon sijoittamisesta kuullessanne siitä
ensimmäistä kertaa

Ajattelin sen olevan

positiivinen asia 1 2 3 4 5 6 Negatiivinen asia

10.7 Miten ajattelitte lapsenne Puroon sijoittamisesta hänen siellä ollessaan

Ajattelin siitä

positiivisesti 1 2 3 4 5 6 Negatiivisesti

10.8 Mitä luulette lapsenne ajatelleen sijoittamisesta Puroon hänen siellä ollessaan

Hän ajatteli sijoittamisesta

positiivisesti 1 2 3 4 5 6 Negatiivisesti

10.9 Mitä ajattelette tällä hetkellä lapsenne Puroon sijoittamisesta

Ajattelen siitä

positiivisesti 1 2 3 4 5 6 Negatiivisesti

10.10 Mitä luulette lapsenne ajattelevan tällä hetkellä Puroon sijoittamisesta

Positiivisesti 1 2 3 4 5 6 Negatiivisesti

10.11 Luuletteko Puroon sijoittamisen vaikuttaneen lapsenne tulevaisuuteen

Positiivisesti 1 2 3 4 5 6 Negatiivisesti

11. Mikä oli mielestänne hyvää/huonoa Puron toiminnassa/palveluissa?

12. Mitä kehittämis ehdotuksia Teillä on koskien Puron toimintaa/palveluja?

13. ”Risuja ja ruusuja” Purolle _____

LIITE 2

KYSELY PUROON SIJOITETULLE NUORELLE

1. Sukupuoli

Nainen ☐ Mies ☐

2. Mitä teet tällä hetkellä?

Opiskelen ☐Työssä ☐Työtön ☐Muuta, mitä? ☐ Mitä _____

3. Kuinka pitkään olet ollut sijoitettuna Puroon?

1-3v. ☐yli 3v. ☐4.1 Asumiskodin sijainti ja ympäristö olivat
mielekkäitä 1 2 3 4 5 6 epämielekkäitä4.2 Mielestäni asuminen Purossa oli
turvallista 1 2 3 4 5 6 turvatonta4.3 Työntekijät olivat
luotettavia 1 2 3 4 5 6 epäluotettavia4.4 Sain työntekijöiltä tukea
hyvin 1 2 3 4 5 6 huonosti4.5 Työntekijöiden asettamat rajat olivat
oikeudenmukaisia 1 2 3 4 5 6 epäoikeudenmukaisia4.6 Asumiskoti Puron ilmapiiri oli
hyvä 1 2 3 4 5 6 huono4.7 Mitä ajattelit Puroon sijoittamisestasi kuullessasi siitä ensimmäistä kertaa
hyvä asia 1 2 3 4 5 6 huono asia

4.8 Mitä luulet vanhempiesi ajatelleen, kun he kuulivat ensimmäistä kertaa sijoittamisestasi Puroon

hyvä asia 1 2 3 4 5 6 huono asia

4.9 Miten ajattelit Puroon sijoittamisen siellä ollessasi

hyvä asia 1 2 3 4 5 6 huono asia

4.10 Mitä luulet vanhempiesi ajatelleen Puroon sijoittamisestasi siellä ollessasi

hyvä asia 1 2 3 4 5 6 huono asia

4.11 Mitä ajattelet itse tällä hetkellä Puroon sijoittamisestasi

hyvä asia 1 2 3 4 5 6 huono asia

4.12 Mitä luulet vanhempiesi ajattelevan tällä hetkellä sijoittamisestasi Puroon

hyvä asia 1 2 3 4 5 6 huono asia

4.13 Puroon sijoittaminen vaikutti tulevaisuuteeni

positiivisesti 1 2 3 4 5 6 negatiivisesti

4.14 Purosta lähtöni jälkeen olen ollut heihin yhteydessä

usein 1 2 3 4 5 6 en lainkaan

4.15 Kuuluin jälkihuollon piiriin (18–21 v. Tukipalvelut)

Kyllä ☐

Ei ☐

5. Mieleen jäänein kokemus tai tapahtuma Puroon sijoittamisesi ajalta? _____

6. Miten Puron toimintaa voisi kehittää _____

7. ”Risuja ja Ruusuja” Purolle! _____

Kiitos!